

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om den offentlige sygeforsikring.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5698, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1553).

Der var stillet 6 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om svangerskabshygienje.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5699, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1553).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene til forslag til lov om den offentlige sygeforsikring sattes først til forhandling.

Mørk: De af den højtærede socialminister stillede ændringsforslag nr. 1, 2 og 6 er alle af redaktionel art. Derimod er der i de øvrige tre af den højtærede minister stillede ændringsforslag, nr. 3, 4 og 5, tale om realitetsændringer.

Ændringsforslagene nr. 3 og 4 betyder, at bestemmelsen om det særlige statstilskud på indtil 2 mill. kr. årlig til speciallægehjælp til B-medlemmerne forsvinder. Når mit parti i sin tid er gået ind for denne nye ydelse, skyldes det bl. a., at vi er interesseret i at udvide og forbedre adgangen til speciallægehjælp for alle nydende medlemmer, ikke mindst for i så vid udstrækning som muligt at undgå den meget dyre hospitalsindlæggelse. Vi er på dette punkt på linje med ønsker, som er rejst over for udvalget af Almindelig dansk Lægeforening. Det er ikke uden betænkelighed, vi går med til den forringelse af lovforslaget, som disse ændringsforslag efter vor mening er udtryk for; vi har altså alligevel gjort det for at imødekomme de ønsker, der fra flere sider

er fremsat om en større ligestilling på dette særlige område mellem B-medlemmerne og fortsættelsessygekassernes medlemmer. I øvrigt står hele udvalget bag disse ændringsforslag. Vi håber så, at vort principielle syn kan slå igennem i det udvalg, som den højtærede socialminister har lovet at nedsætte til behandling af dette vigtige spørgsmål.

Ændringsforslag nr. 5 til § 60 betyder, at det tremandsudvalg, der skal behandle de tvistigheder, som kan fremkomme ved administrationen af den obligatoriske dagpengeordning, i særlige tilfælde kan udvides med 2 medlemmer, repræsenterende henholdsvis arbejdere og arbejdsgivere. Det vil sige, at de arbejdsforhold, der ikke dækkes af LOs og Arbejdsgiverforeningens repræsentanter i udvalget, f. eks. områderne under Håndværksrådet og under Landbrugets Arbejdsgiverforening, vil blive dækket ind.

Jeg kan med disse bemærkninger på mit partis vegne anbefale alle seks af ministeren stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Peter Larsen: Efter den ret fyldige gennemgang af de stillede ændringsforslag, som det ærede medlem hr. Mørk har foretaget, skal jeg ikke gøre mange bemærkninger i denne omgang. Jeg vil blot meddele vedrørende ændringsforslag nr. 1, 2 og 6, der drejer sig om fortsættelsessygekassernes fremtidige status, som den blev fastslået ved anden behandling, at venstre, der ikke har del i dem og ikke accepterer hovedsynspunktet bag dem, vil undlade at stemme ved afstemningen om disse ændringsforslag.

Vedrørende ændringsforslagene nr. 3, 4 og 5 kan jeg kort sige, at vi vil stemme for dem. Ændringsforslagene nr. 3 og 4 tilsigter, som det ærede medlem hr. Mørk udtalte, at fjerne bestemmelsen om statstilskud til B-medlemmernes speciallægehjælp. Venstre betragter det som et skridt i den rigtige retning.

Jeg kan ikke tilbageholde den bemærkning, at det var en lille radikal opfindelse, der kom frem ved anden behandling, som nu falder igen. Jeg tror, det er rigtigt, at den gør det, for den ville på visse områder have stillet B-medlemmerne bedre end A-medlemmerne inden for den fastsatte beløbsramme. Vi havde overvejet at stille ændringsforslag til denne paragraf og ville

[Peter Larsen.]

have gjort det, hvis ikke regeringspartierne havde stillet de ændringsforslag, der fjerner denne ulighed.

I øvrigt kunne vi have ønsket på andre områder at have haft lejlighed til at diskutere ændringer, men der var ikke mulighed for en videregående forhandling i udvalget.

Ninn-Hansen: Det konservative folkeparti kan give tilslutning til ændringsforslagene nr. 3 og 4 angående bortfald af tilskuddet på indtil 2 mill. kr. til speciallægehjælp for B-afdelingerne. Som det ærede medlem hr. Peter Larsen nævnte, var dette punkt ikke med i den højtærede socialministers oprindelige forslag, men det kom det efter de interne regeringsforhandlinger, og som det ærede medlem sagde, har det antagelig været en særlig radikal opfindelse, som jeg godt forstår man fortryder. Den specielle favorisering af B-medlemmerne, der her var tale om, var ikke alene en favorisering i forhold til fortsættelseskassernes medlemmer, men også i forhold til sygekassernes A-medlemmer, som kunne risikere at få en ringere speciallægeordning end de bemidlede B-medlemmer. Derfor kan vi tilslutte os, at man lader denne bestemmelse bortfalde. Det betyder en lille begrænsning af B-afdelingernes fortrinsstilling over for fortsættelseskasserne. Der er jo desværre nok tilbage af fortrinsstilling alligevel. Vi kan ligeledes tiltræde ændringsforslag nr. 5.

De øvrige ændringsforslag vedrører de bestemmelser, vi ikke kan støtte.

Else Zouthen: Det radikale venstre kan stemme for alle de af den højtærede socialminister stillede ændringsforslag. Hvad specielt ændringsforslag nr. 5 angår, forekommer det os at være en forbedring, derved at der gives mulighed for, at det udvalg, for hvilket tvistigheder vedrørende administrationen af dagpengeordningen for lønarbejdere kan indbringes, kan tiltrædes af 2 medlemmer repræsenterende arbejdere og arbejdsgivere, hvor der foreligger særlige forhold. Dette kommer f. eks. til at gælde Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og Håndværksrådet, som ikke er medlemmer af Arbejdsgiverforeningen og derfor i påkommende til-

fælde kan have en interesse i at være repræsenteret i udvalget.

Ændringsforslag nr. 4 bidrager til at skabe større balance mellem fortsættelseskasserne og den offentlige sygekasses B-afdelinger, og også dette anbefaler vi at stemme for.

Ayoø Herbøl: Vi kan fra retsforbundets side tiltræde de af den højtærede socialminister stillede ændringsforslag. Vi tiltræder ændringsforslag nr. 3 og 4 vedrørende bortfald af tilskuddet på indtil 2 mill. kr. til B-medlemmerne, dog vil jeg gerne sige, at det er beklageligt, hvis det ikke skulle være muligt at udbygge en speciallægeordning også for B-medlemmerne. Jeg håber imidlertid, at det udvalg, der bliver nedsat til ordning af speciallægehjælpen, også vil få mulighed for at finde vej frem her, så denne ordning kan komme til at omfatte B-medlemmerne. Den vil nu i hvert fald komme til at hvile på et forsikringsmæssigt grundlag, hvilket vi i retsforbundet slet ikke kan have noget imod. Jeg anbefaler altså at stemme for ændringsforslagene.

Ragnhild Andersen: Den kommunistiske gruppe kan tiltræde de stillede ændringsforslag med undtagelse af ændringsforslagene nr. 3 og 4, som vi må anbefale at stemme imod. Ærlig talt er det os ganske ufatteligt, at de 3 regeringspartier, som udgør flertallet i udvalget, er gået med til at lem-læste den nye sygeforsikringslov på den måde, at bestemmelsen om et statstilskud til speciallægehjælp til B-medlemmer, der maksimalt kunne udgøre 2 mill. kr. årlig, nu helt tages ud af lovforslaget. Der er her efter vor opfattelse tale om en ganske alvorlig forringelse af B-medlemmernes stilling, hvilket uden tvivl i mange tilfælde vil bevirke, at folk med indtægter lidt over sygekassegrænsen vil afholde sig fra at søge speciallægehjælp, selv om de trænger dertil, på grund af de store omkostninger, der er forbundet hermed. Det er derfor efter vor opfattelse ganske urimeligt at gennemføre den påtænkte forringelse af loven, selv om venstre og konservative nok så meget forlanger det.

Jeg bemærkede, at den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Mørk,

[Ragnhild Andersen.]

erklærede, at det ikke var uden betænkelighed, man var gået med til ændringerne, men alligevel havde man imødekømt venstres og de konservatives ønsker og håbede nu på, som det også er blevet sagt af andre ordførere, at det udvalg, der bliver nedsat, skulle kunne klare sagen og nå til en bedre ordning for B-medlemmerne. Det havde man ikke behovet; det var ikke nødvendigt for de 3 regeringspartier at gå med til denne ordning. Det ses i dag, at de 2 partier, som her har fået deres vilje og er rede til at stemme for forringelsen af lovforslaget, derefter erklærer, at de alligevel ikke vil stemme for det. Det har man altså for sin gode vilje. Jeg ville have foretrukket, at de 3 partier havde stået fast på det, som vi anser for et rigtigt standpunkt: at give den i og for sig begrænsede hjælp til B-medlemmerne, idet det uden tvivl ikke vil vække tilfredshed hos befolkningen, at man forringer denne lovgivning. Vi vil som sagt stemme imod ændringsforslagene nr. 3 og 4.

Selve lovforslaget vil vi naturligvis stemme for — det kommer vi tilbage til senere — idet det er et betydeligt fremskridt.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker udvalget for dets arbejde.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Man foretog da afstemning over de til forslag til lov om den offentlige sygeforsikring stillede ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 vedtoges med 109 stemmer mod 4; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3 vedtoges med 125 stemmer mod 4; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 5 og 6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagene som helhed sattes derefter til forhandling.

Mærk: Jeg skal ikke her ved tredje behandling lægge op til en fortsættelse af den lange debat, som vi havde ved anden behandling. Det ville være urimeligt, fordi der for mig at se ikke er fremkommet nye ting, selv om vi i udvalget har haft besøg både af kiropaktorerne, lægerne og sygekasserne.

Vedrørende kiropaktorerne henviser jeg til udvalgets bemærkninger i betænkningen, hvori det henstilles, at den højtærede indenrigsminister på ny undersøger spørgsmålet om, hvorvidt der kan gennemføres en autorisationsordning for kiropaktorer.

Med hensyn til de protester, der er fremsat mod lovforslaget af de praktiserende læger uden for København, må jeg henvise til mine udtalelser ved anden behandling.

Sluttelig vil jeg gerne understrege nogle af de vigtigste forbedringer, som gennemførelsen af regeringsforslaget vil betyde for befolkningen:

Optagelse i sygeforsikring kan finde sted uanset alders- og helbredstilstand. Dette vil betyde en stor forbedring i forhold til den nugældende lovgivning; 14 000—15 000 mennesker har til stadighed været udelukket fra sygekasserne på grund af, at de ikke opfyldte helbedsbetingelserne.

Børn under 16 år er omfattet af forældrenes medlemsskab. Grænsen i dag er 15 år, men bliver altså nu forhøjet til 16 år, hvorved der ikke bliver noget interval mellem den afledede medlemsret og forsikringspligtens indtræden, som i lovforslaget er fastsat til 16 år. Tidligere var den 21 år. Herved undgår man, at mange unge mennesker glider ud af forsikringen, således som det ofte sker nu.

Sygeforsikringen får et mere familiepolitisk sigte, idet indtægtsgrænsen bibeholdes for forsørgere, medens samme grænse for ikke-forsørgere nedsættes med 25 pct. Samtidig forhøjes børnefradragene med 50 pct. Som bekendt afskaffes formuegrænsen, således at alene indtægten bliver afgørende.

Der oprettes afdelinger for medlemmer, hvis indtægt overstiger sygekassegrænsen: B-medlemmerne. Medens sygekasserne hidtil har måttet henvise medlemmer, hvis indtægt eller formue har ligget over græn-

[Merk.]

sen, til en fortsættelseskasse, vil sådanne medlemmer fremover kunne fortsætte deres medlemsskab af den lokale sygekasse mod et lidt højere kontingent og vel at mærke få en langt bedre og mere omfattende sygehjælp, end tilfældet var i fortsættelseskasserne.

Med hensyn til sygekassernes ydelser kommer det til at ligge sådan, at sygehjælpen, som for de nuværende medlemmer under grænsen, altså A-medlemmerne, faktisk er fuldt dækkende; stort set vil blive uændret; der vil dog ske visse forbedringer vedrørende speciallægehjælpen og fribeholdningen. Derimod vil sygekassernes nye B-afdelinger kunne byde medlemmerne en betydeligt bedre sygehjælp, end disse hidtil har fået i fortsættelseskasserne; sygehjælpen vil nemlig for disse stort set blive af samme omfang som for A-medlemmerne. Disse forbedringer vil jeg gerne nævne: almindelig lægehjælp efter refusionssystem som nu, men uden begrænsning, større refusion af udgifter til speciallægehjælp og fri behandling på offentlige sygehuse m. v. uden begrænsning. Hertil kommer så yderligere følgende nye ydelser: $\frac{3}{4}$ tilskud til medicin uden begrænsning, delvis godtgørelse til tandbehandling, delvis godtgørelse til briller, bandager og andre hjælpemidler og endelig fri hjemmesygepleje, hvor sådan ikke er gennemført ved kommunal foranstaltning. Med andre ord bliver der i de nye B-afdelinger tale om en virkelig effektiv hjælp under sygdom, akkurat som tilfældet nu er og også fremover vil blive for sygekassernes nuværende nydende medlemmer.

Så er der endelig det største fremskridt i hele reformen: dagpengehjælpen. Regeringens forslag, som omfatter 2 dagpengeordninger, en for lønarbejdere, en obligatorisk ordning, og en for ikke-lønarbejdere, en frivillig ordning, vil, hvis det vedtages, bevirke en meget betydelig forbedring af pengehjælpen og være et stort skridt mod økonomisk sikring under sygdom.

Dagpengeordningen for lønarbejdere er-

statter sygekassernes nuværende dagpengeforsikring — den andrager som bekendt fra 40 øre om dagen til 6 kr. om dagen — men den erstatter også de faglige sygelønsordninger. Lovforslaget fastsætter følgende dagpengesatser: 21 kr. for forsørgere, mandlige og kvindelige, 16 kr. for ikke-forsørgere over 18 år og 8 kr. for andre lønarbejdere under 18 år.

Set på baggrund af sygelønsordningerne, som vi kender dem i dag, betyder disse lovbestemmelser mere end en fordobling af hjælpen, for dels forhøjes dagpengene fra 14 kr. for mænd, 9 kr. for kvinder og 6 kr. for ungarbejdere til de takster, jeg nævnte før, dels forlænges dagpengeperioden fra 13 uger til 26 uger inden for 12 på hinanden følgende måneder. Karenstiden bliver som nu 6 hverdage, men beskæftigelseskravet nedsættes til 40 timer mod nu 45 timer og bortfalder helt for arbejdsløshedsforsikrede, som bliver syge i en arbejdsløshedsperiode.

Den frivillige dagpengeordning for ikke-lønarbejdere giver disse medlemmer adgang til at tegne sig for dagpenge af indtil samme størrelse som for lønarbejdere. For at gøre det økonomisk overkommeligt for medlemmer at tegne denne forsikring bliver der tale om en ventetid, en karenstid, på 12 hverdage.

Også barseldagpengene forhøjes væsentligt. I barseltilfælde ydes der alle kvindelige lønarbejdere dagpenge i indtil 14 uger, nemlig fra 8 uger før fødslen til højst 6 uger efter fødslen, med samme beløb som dagpenge under sygdom. Herved sker der en meget væsentlig forbedring ikke alene i pengehjælpen størrelse, som tidligere kun androg 6-7 kr. pr. dag, men også derved, at denne hjælp nu sikres alle kvindelige lønarbejdere. Tidligere kunne som bekendt kun visse grupper, nemlig fabrikarbejdere m. v., få denne hjælp. Til kvindelige medlemmer, der ikke er lønarbejdere, ydes i barseltilfælde dagpenge i 2 uger med samme beløb, som den pågældende har sikret sig i sygdomstilfælde.

Ud over de her nævnte forbedringer bliver

[Mærk.]

der tale om en lang række ændringer, som alle tager sigte på at føre sygeforsikringen à jour. Man kan roligt og uden at overdrive sige, at når dette lovforslag er vedtaget, vil den danske sygeforsikring atter blive placeret blandt verdens bedste og som sådan igen kunne stå som forbillede for mange andre lande.

Jeg kan med disse bemærkninger anbefale lovforslaget med de foretagne ændringer til vedtagelse. Det samme gælder forslag til lov om svangerskabsbelysning.

Peter Larsen: Vi står nu over for den endelige afgørelse af sygekasselovgivningens skæbne. Jeg skal ikke ved denne tredje behandling gå så meget i detaljer, som det ærede medlem hr. Mørk gjorde, men kort og godt sige, at vi ved anden behandling gav udtryk for vor opfattelse på disse specielle områder, og at vi med hensyn til de ydelser, der kan tilflyde A-medlemmerne efter denne lovgivning, stort set er enige i de betragtninger, det ærede medlem gjorde gældende. Derudover er der jo en række rent økonomiske og rent principielle spørgsmål, hvorom der hersker uenighed. Jeg skal nøjes med at trække nogle hovedlinjer op for at markere vore bevæggrunde til ikke at kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Jeg synes, billedet tegner sig helt klart således: regeringen vil føre denne betydningsfulde og meget omfattende lov igennem uden at tage tilbørligt hensyn til de mange og ikke uvæsentlige parthavere, der er i denne sag. Jeg tænker her på lægernes protester, på de synspunkter, som de ikke mindst under det sidste udvalgs-møde ridsede op for os. Jeg tænker på fortsættelsesygekassernes protester; jeg tænker i denne forbindelse på, at vi stadig savner en argumentation for nedlæggelsen af eller for vanskeliggørelsen af fortsættelsesygekassernes fremtidige virke. Her angriber man jo både deres stilling og deres formue uden at have påvist, hvilke hensyn der har bevirket, at man tager dette skridt over for dem. Jeg tænker også på den afvisende holdning, man har vist oppositionen, som jo dog repræsenterer en ikke uvæsentlig del af befolkningen, og de interesser, som denne del af befolkningen

måtte have i en lov om sygeforsikring. Men alt dette gør altså intet indtryk på regeringens holdning. Vi fik jo svaret i det sidste udvalgs-møde: nu er løbet kørt, nu bliver der ikke forhandlet om mere. Derfor har vi ikke haft nogen mulighed for at få indrømmelser, vi har ikke haft mulighed for gennem yderligere forhandling at få skabt klarhed over, om der var en mulighed for at komme videre ad forhandlingens vej. Den bemærkning, man her har formet: at løbet er kørt, fortæller os, at regeringen er mere interesseret i at gennemføre loven alene end i at gøre et forsøg på at samle tilslutning fra de parthavere i sagen, som jeg nys har omtalt, og fra oppositionen.

Vi beklager fra venstres side dette hastværk. Vi beklager det ikke mindst på baggrund af, at vi ved gentagne lejligheder både her i salen og under udvalgsarbejdet — også under det sidste udvalgs-møde — har udtalt vor vilje til gennem forhandling at nå frem til et andet resultat. Og kan det hjælpe noget, vil jeg gerne ved denne afsluttende debat sige, at vi stadig er villige til at drøfte visse økonomiske og principielle spørgsmål i forbindelse med det foreliggende lovforslag. Men regeringen har jo afvist dette, og jeg synes ikke, det er særligt opløftende, når der ikke alene er udtalt forhandlingsvilje fra oppositionens side, men når også de parthavere, de befolkningsgrupper og visse andre grupper, der har væsentlig interesse i denne lovgivning, har peget på en vis forhandlingsvilje med henblik på at nå frem til et resultat, som kan tiltrædes af en større del af befolkningen end det foreliggende. Jeg må altså fastholde det hovedsynspunkt, at regeringen her lader ivrigheden gå frem for sagligheden. Det er så meget mere beklageligt, som vi ellers efter anden behandling troede, der tegnede sig visse muligheder for at mødes på enkelte punkter vedrørende den foreliggende lovgivning.

Jeg tænker her på de synspunkter, som visse radikale talere gav udtryk for, og jeg tænker på, at visse af det radikale partis repræsentanter stemte for en del af oppositionens ændringsforslag. Jeg troede og håbede på, at denne holdning var udtryk for kræfter, der var stærke nok til at udvirke, at vi også kunne arbejde os

[Peter Larsen.]

henimod en principiel ændring med henblik på at bevare fortsættelsessygekasserne og henimod en fuldstændig ligestilling mellem B-afdelingens og fortsættelsessygekassernes medlemmer. Det skete ikke, desværre kun, og i denne forbindelse kan jeg ikke tilbageholde en bemærkning om, at det er overordentlig interessant at konstatere, at den radikale ordfører i denne sag ikke har løftet en finger for at bevare fortsættelsessygekasserne.

I sin ordførertale ved lovforslagets første behandling sagde det ærede medlem fru Else Zeuthen ikke et eneste ord om, at man ønskede at bevare fortsættelsessygekasserne, og ved anden behandling sagde det ærede medlem: når vi inden for det radikale parti er tilhængere af en enhedsordning på længere sigt, er det klart, at vi ikke kan gå med til at opretholde to sideløbende ensartet stillede forsikringsformer. Derfor undrer det mig noget, at forholdene har udviklet sig, som de har gjort. Når det ærede medlem ikke selv i sit arbejde har hjulpet kasserne frem til den status, de nu får, og når dette desuagtet skete ved anden behandling, skyldes det uden tvivl indsats fra anden side. Og nu har vi oplevet det ejendommelige, at dagbladet Politiken, der før var betænkelig ved forslaget, vel nærmest var imod det, nu roser det opnåede resultat og lovpriser det radikale venstre for det, der nu er opnået. Jeg gad egentlig nok vide, hvad det er, man bliver rost for, men jeg tror i og for sig gerne, at det radikale venstre har behov for den støtte, dagbladet her føler trang til at give partiet. Jeg tvivler ikke om, at mange af partiets vælgere har reageret over den måde, hvorpå det radikale venstre er optrådt i denne sag, og mon man ikke kommer sandheden nærmest, når man med hensyn til den ændring, der skete ved anden behandling, slår fast, at det er oppositionens faste holdning med hensyn til fortsættelsessygekassernes stilling, der skabte baggrunden for de ændringer, der nu betinger, at fortsættelsessygekassernes medlemmer slipper for at betale de 24 kr.? Det var jo det, som blev resultatet af vort ændringsforslag.

Men når man nu så gerne vil rose det radikale parti — og jeg ved, at der hos

mange hersker den opfattelse, at nu er man meget nær en ligestilling mellem B-medlemmer og fortsættelsessygekassemedlemmer — så synes jeg, der kan være grund til at gøre opmærksom på, at denne lighed er meget tvivlsom, når man læser loven nøje igennem, for der er stadig en væsentlig forskel på den status, B-afdelingerne får, og den status, fortsættelsessygekasserne får, hvis man gennemfører dette lovforslag.

Der er i hvert fald tre områder — tre væsentlige områder — man uden videre kan pege på. For det første skal efter lovforslaget B-medlemmerne kunne indlægges på vore hospitaler til samme takster som A-medlemmerne, og læser man lovforslagets bemærkninger, så står der anført, at det betyder et statstilskud til nedsættelse af disse hospitalstakster med ca. 2 mill. kr. Og så er det kun halvdelen af billedet, disse 2 mill. kr. giver udtryk for, for det viser sig, at virkningen reelt er noget større. Forholdet er nemlig det, at når B-medlemmerne skal indlægges på sygehus til samme takster som A-medlemmerne, skal der ud over de 2 mill. kr., staten betaler, ekstra betales et beløb på henvend 1½ mill. kr. fra amts- eller sognekommuner eller købstadkommuner i tilskud til sygehusdriften, og derved skabes der en yderligere skævhed på dette område.

For det andet kan der peges på, at B-medlemmerne nu får statstilskud til visse former af medicin, som fortsættelsessygekassernes medlemmer heller ikke får. Endelig kan der for det tredje peges på, at fortsættelsessygekassernes medlemmer, hvis de vil have del i sygelønsordningen, er nødt til at melde sig ind i B-afdelingen. Det er en principiel forskelsbehandling, som vi ikke synes stemmer helt overens med de rosende ord, der er faldet fra anden side.

Man kan kort og godt karakterisere lovforslagets bestemmelser på disse områder med at sige, at der er lagt op til en favorisering af B-medlemmerne, som ganske åbenbart har til hensigt at lokke medlemmerne til sig fra fortsættelsessygekasserne, samtidig med at man forhindrer, at fortsættelsessygekasserne får nogen tilgang. Derfor vil, således som det er kommet så rigtigt frem ved anden behandling, fortsættelsessygekasserne, hvis man gennem-

[Peter Larsen.]

fører dette, gå en langsom sultedød i møde. Det vil sige, at der herved er lagt op til en begyndende socialisering af hele vort sygekassevæsen, en socialisering, som vi fra venstres side må tage skarp afstand fra. Lovforslaget kan måske ved en flygtig gennemlæsning se tilforladeligt ud, men det rummer spiren til en udvikling, hvis konsekvenser vi ikke kan overse i dag.

Jeg vil yderligere stille det spørgsmål til den højtærede minister, om han ikke har overvejet de økonomiske konsekvenser, dette lovforslag kan føre med sig. Jeg tænker her på forholdet mellem læger og sygekasser. Hvis vi nu i sommer står over for en konfliktsituation, så kan den nye sygekasselov i en sådan situation kræve en betydelig udgiftsstigning for sygekasserne. Derfor synes jeg nok, der kunne være grund til at tage disse afgørende faktorer med ind i overvejelserne, inden man førte lovforslaget frem til den endelige afgørelse.

Rent principielt vil jeg om sygekasseloven sige, at en sådan lov i modsætning til en række andre love ikke er af den beskaffenhed, at det vil være klogt at ændre den med korte mellemrum, fordi de forsikringsmæssige former, som en sådan lov indeholder, kræver en vis stabilitet og kræver, at man i befolkningen nogenlunde kan stole på, at disse forsikringsformer opretholdes. Men hvis det forslag, som vi står over for i øjeblikket, bliver vedtaget, kan venstre blive nødt til på et senere tidspunkt ved en given lejlighed at søge ændringer gennemført, der kan bevare de gode sider, vor sygeforsikring i øjeblikket har.

Det er den ene side af sagen, og det vil af de fremførte bemærkninger med al ønskelig tydelighed stå klart, at vi ønsker at stemme imod lovforslaget, og at vi også vil opfordre andre af tingets medlemmer til at gøre det.

En anden side af dette store lovgivningsområde er problemet om fortsættelsessygekassernes formue. Det er også et af de store uopklarede spørgsmål, og vi har fra oppositionens side ved adskillige lejligheder forgæves søgt at få dette spørgsmål prøvet, at få det analyseret af juridisk sagkyndige, for at få fuld klarhed over, om der er tale om ekspropriation ved den båndlæggelse af fortsættelsessygekassernes formue, som lov-

forslaget foreskriver. Vi har forsøgt at få et responsum fra universitetets juridiske og statsvidenskabelige fakultet, for at vi over for befolkningen kunne pege på, at vor højeste juridiske sagkundskab har udtalt sig i denne sag, og at vi i så fald måtte henholde os til dens udtalelser. Men regeringen har nægtet at gå med til at skaffe os denne klarhed og denne tryghed. Regeringen har nægtet det med en bemærkning om, at det er en helt usædvanlig fremgangsmåde, at man udbeder sig et responsum af den art. Heroverfor vil jeg pege på, at det også er en ret enestående situation, vi står over for, hvor man igennem lovgivningen vil tvinge fortsættelsessygekasserne til i deres vedtægter at indføre nærmere retningslinjer for, hvordan deres formue skal anvendes, og man vil tvinge dem dertil, idet man siger, at hvis de ikke gør det, slipper medlemmerne ikke for at betale de 24 kr. i kontingent som bidragydende. Derfor er det et ret enestående tilfælde, vi står over for, og det taler for, at vi burde have fået et sådant responsum.

Det står i hvert tilfælde således for mig, at så snart vi nærmer os et spørgsmål om ekspropriation, nærmer vi os noget, vi skal være meget omhyggelige med. Borgerne forventer, at folketinget omfatter disse problemer med al tænkelig alvor og retsindighed, og vi skulle nødig i denne sag krænke befolkningens retsfølelse. Derfor forstår vi ikke, at regeringen har været så afvisende i denne sag. Det er dog et ret stort mindretal, der ønsker at få denne klarhed, og jeg forstår heller ikke, at de to små såkaldte liberale regeringspartier virkelig kan mene, at folketinget ikke, forinden en så vigtig lov vedtages, bør have fuld klarhed over, om det drejer sig om ekspropriation eller ej. Da loven først skal træde i kraft den 1. april 1961, er der altså tid nok til at få dette spørgsmål løst. Venstre er ikke i stand til i dag at afgøre, om der er tale om ekspropriation eller ej, men vi har fået så mange henvendelser fra forskellig side, at vi føler, at vi må gå et skridt videre for at få spørgsmålet løst. Der er jo tale om et helt sæt nye regler vedrørende fortsættelseskassernes formue, og usikkerheden omkring deres skæbne er så stor, at venstre ikke føler, vi kan standse på dette punkt.

[Peter Larsen.]

Vedtages lovforslaget, som det nu foreligger, agter venstre sammen med det konservative folkeparti at benytte den ret, grundloven giver mindretal, nemlig i § 73, stk. 2, som foreskriver, at en tredjedel af folketingets medlemmer har ret til at kræve, at lovforslaget først indstilles til kongelig stadfæstelse, når nyvalg til folketinget har fundet sted og forslaget derefter på ny er blevet vedtaget af det derefter sammentrædende folketing. Vi føler, at vi må gøre dette for over for befolkningen at få fastslået, at folketinget ikke kan tillade sig at gennemføre et lovforslag af den rækkevidde, der her er tale om, uden at give svar til de mange, der i dag ikke er i stand til at afgøre det, men som har en fornemmelse af, at dette spørgsmål tangerer eller i hvert tilfælde ligger meget nær ved ekspropriationsbestemmelserne.

Vi håber derfor, at regeringen vil besinde sig. Der er som sagt næsten et år til, at loven skal træde i kraft, og hvis man ikke vil bøje sig, eller hvis man ikke mener at kunne acceptere disse synspunkter, må vi i hvert tilfælde have lov til at slå fast, at så må det være andre end rent tidsmæssige grunde, der tvinger regeringen til at gennemføre loven, drive denne sag frem til afgørelse.

Sluttelig vil jeg sige, at vi agter, da vi ikke har fået den fornødne klarhed, og da vi ingen principielle indrømmelser har fået og kun uvæsentlige indrømmelser på det økonomiske område, at stemme imod lovforslaget.

Vedrørende forslag til lov om svangerskabshygien kan jeg meddele, at mit parti kan stemme for det.

Ninn-Hansen: Det kan kun beklages, at et lovforslag, der har personlig interesse for hele befolkningen, ikke har fået en behandling, der er i overensstemmelse med den betydning, som vi tillægger denne lovgivning. Der har været alt for megen iver, især og koncentreret hos den højtærede socialminister, for at få gennemført en reform, og der har været alt for lidt lyst til at beskæftige sig med lovforslagets konsekvenser. Det afgørende for, om en lov får en behandling, der er fyldestgørende og forsvarlig, kan jo hverken være antallet

af udvalgmøder eller en lovsystematik, som den højtærede socialminister fremhævede så stærkt ved anden behandling. Det afgørende må dog være, at loven får et sådant indhold, at den kan anvendes til det formål, hvortil den er bestemt. Det kan dog heller ikke være meningen med en reform, at det, der har virket godt, skal vige for noget, der har al mulig udsigt til at blive dårligere og dyrere. Har regeringen ikke selv været i tvivl om det formålstjenlige i at gennemføre denne reform i dette folketingsår? Jeg har indtryk af det. I den pjece, som jeg for få dage siden modtog fra de tre regeringspartier, står nævnt bl. a. de herligheder, som regeringen vil skaffe os. Jeg tillader mig at citere fra denne pjece:

„Regeringen er i færd med at gennemføre sygelønsordning omfattende hele befolkningen.“

Det er altså kun få dage siden, vi får at vide af de tre regeringspartier, at man er i færd med at gennemføre sygelønsordning. Dette nævnes, men man nævner ikke alt det, som den højtærede socialminister ved anden behandling fremhævede som noget meget væsentligt, at han ved oprettelsen af B-afdelingerne havde genoptaget udviklingslinjen fra før 1929, den udvikling, der åbenbart efter den højtærede socialministers udtalelse ved den lejlighed har været standset, medens Steincke, Ludvig Christensen, Kjærboel og andre har været socialministre. En sygelønsordnings gennemførelse i dette folketingsår havde vel været til at overse, så det er nok ingen tilfældighed, at regeringspjecen kun omtaler denne del af lovforslaget. Fremhævelsen af sygelønsordningen som resultatet af denne lovgivning passer jo også bedst til pjecens titel, „Resultater gennem samarbejde“, for det har unægtelig knebet med samarbejdet på alle andre områder af denne lovgivning end netop sygelønsordningen. Den højtærede socialminister har ganske vist fået den radikale gruppe med sig med undtagelse af de medlemmer, der sagde fra ved anden behandling — og efter det ærede medlem hr. Baunsgaards udtalelser ved denne lejlighed kan det jo heller ikke være ham muligt i dag at stemme for lovforslaget — men den højtærede socialminister har jo haft lejlighed til gennem det sidste par uger at se,

[Ninn-Hansen.]

hvorledes man vurderer den fremgangsmåde, den højtærede minister har anvendt i det høje ting. Den højtærede socialminister synes sikkert ikke om vor stilling til hans lovforslag — det tror jeg ikke, og det er der heller ingen der vil forlange — og jeg skal heller ikke bede den højtærede minister udelukkende lægge vægt på, hvad vi mener fra oppositionens side om den højtærede ministers fremgangsmåde. Men den højtærede minister har jo fra en helt anden side fået en vurdering såvel af sin fremgangsmåde som af sit lovforslag og sin person. Hvis den højtærede socialminister med fid har læst radikale blade i den sidste tid, vil han vide det. Jeg anmoder om tilladelse til enkelte citater. Middelfart Venstreblad for den 23. maj 1960:

„Der er nu først sygekasseloven, som socialminister Bomholt bruger mange smukke ord for at få igennem i en ruf. Er det nu klogt, eftersom der har rejst sig megen ikke uberettiget kritik af den? Hvorfor ikke lade den ligge lidt, så man kan tænke over det? Vi tror, det ville styrke regeringen.“

Og Politiken for den 20. maj:

„Efter lovforslaget gør man netop denne forskel. Man løfter den ene slags sygekasse frem i lyset og gæder den smukt med statsmidler, medens den anden slags fjernes fra Bomholts vindueskarm for at visne. Denne fremgangsmåde er ikke blot logisk angribelig, men også anstødelig, og derfor bør den ændres.“

Holbæk Amts Venstreblad for den 19. maj — jeg skal fritage den højtærede minister for hele citatet, men i slutningen står der:

„Nu er Bomholt der med en reform, som støder på stærk og berettiget modstand og på skadelig vis griber ind i noget, der går godt. Mon dog ikke tiden er inde til, at han begrænser sin reformiver eller i hvert fald sørger for bund og fornuft i forslagene, før han fremsætter dem? Hverken hans færd med skolerne eller med fortsættelseskasserne gavner.“

Det var de radikale blade. Jeg skal helt forskåne den højtærede minister for citater af, hvad blade, der har tilknytning til det konservative folkeparti og venstre, har skrevet om hans forslag og om ham selv, men hvis han har fulgt lederne i upolitiske

blade som Østsjællands Folkeblad, Kristeligt Dagblad, Børsen og Information, vil den højtærede minister vide, at disse blade i alvorlige og advarende ord har taget afstand fra hans forslag og fra hans fremgangsmåde. Disse meningstilkendegivelser fra en presse, der ikke er knyttet til de to oppositionspartier, har åbenbart ikke gjort noget større indtryk på den højtærede socialminister — eller det har de måske netop? Den højtærede socialminister har måske været klar over, at hvis han skulle have chance for at få sin enhedssygekasse igennem, skulle det være nu, inden de radikale kom ud til alt for mange møder i landet, således som det ærede medlem hr. Baunsgaard kom til møder i Middelfart Venstreblads læserkreds. Det har den højtærede minister været klar over.

Det radikale venstres gruppe her i tinget har jo overset bladkommentarerne, ligesom de overhørte deres eget landsmøde. Men er der noget at sige til, at disse kommentarer har gjort et vist indtryk på os andre? Er der noget at sige til, at vi undrer os over en fremgangsmåde som den, der er anvendt her, hvor den højtærede minister og regeringsflertallet ikke har villet indgå i nogen reel forhandling om de forslag, vi har stillet, og hvor man efter anden behandling i et udvalgs møde, hvor vi havde fået henvendelser fra såvel lægerne som sygekasserne, nægter at gå med til videre forhandling, nægter, at vi, efter at regeringspartierne ved samme møde har stillet et ændringsforslag, kan gå tilbage til vore grupper, inden tillægsbetænkning afgives, meddeler os fra det radikale venstres repræsentant, at der ikke er mere at forhandle med os om? Kan man undre sig over, at vi ikke synes om den fremgangsmåde, der er anvendt over for os?

Afgørende må det da også være, at dette lovforslags måske allervigtigste bestemmelse efter de tilkendegivelser, vi har modtaget, ikke kan gennemføres. Efter lovforslagets § 11 tilsikres sygekassernes medlemmer, medlemmerne under sygekassegrænsen, fri lægehjælp ved alment praktiserende læger, men denne bestemmelse forudsætter med henvisning til § 18 overenskomster mellem læger og sygekasser. Er overenskomster overhovedet mulige? Er det overhovedet muligt, at § 11 kan komme til at træde i funktion? Ikke efter den tilkende-

[Ninn-Hansen.]

givelse; vi har fået fra repræsentationen for Den almindelige danske Lægeforening, der mødte op i udvalget, tilkendegivelser vedrørende kommende overenskomstforhandlinger, som alle læger uden for København står bag ved.

Det siges i denne henvendelse, der er anført i en skrivelse af 25. maj — jeg anmoder om tilladelse til citat —:

„Lægerne tør ikke som kontraherende overenskomstpартnere knytte sig til det foreslåede sygeforsikringssystem, fordi vi må befrygte en glidende udvikling, som vi ikke med sikkerhed kan få indflydelse på.

Det har ikke været os muligt at finde nogen saglig begrundelse for at ophæve fortsættelsesygekasserne og erstatte dem med de spredte B-afdelinger i sygekasserne.“

Og i slutningen af henvendelsen står der:

„Vi tror, det må være muligt ved forhandling mellem sygekasser, fortsættelseskasser og læger at finde frem til en for alle parter tilfredsstillende løsning med administrativ og økonomisk adskillelse mellem de mindrebemidlede og de bedre-bemidlede forsikring.“

Altså den part i sygeforsikringssystemet, som man dog ikke kan betragte som uvæsentlig, har, på samme måde som det ærede medlem hr. Peter Larsen tilkendegav det for oppositionens vedkommende under forhandlingerne, meddelt, at de gerne går ind i videre, saglige forhandlinger. De ønsker blot tid til det, og den tid kunne de ikke få. Men når forholdet er det, at lægerne herefter må meddele, at så ønsker de ikke at afslutte nye overenskomster, så er vi i den situation, at lovforslagets § 11 om den frie lægehjælp ikke kan opfyldes.

Den højtærede minister uden portefølje har hidtil været ganske tavs i denne sag. Jeg troede dog ikke, at den højtærede minister med den interesse for lægestanden, som den højtærede minister så ofte har tilkendegivet, ville fastholde sin tavshed. Det er måske nu den sidste mulighed for den højtærede minister til at lægge det, han betyder inden for regeringen, som lod i vægtskålen, om man skal behandle lægerne på den måde, det er sket, eller om man skal behandle dem fair.

Agter den højtærede minister uden portefølje stadig væk at fastholde sin passivitet i denne sag, der dog burde have hans særlige interesse? Mener man, at det er ligegyldigt, om sygekassemedlemmer i fremtiden kan få fri lægehjælp? For hvis der ikke bliver overenskomster, er de henvist til de vilkår, der fastsættes i lovforslagets § 18, stk. 2, vilkår, hvorefter de selv må betale deres lægeregninger, hvor de må møde op med kvitteringerne i sygekasserne, henvende sig dér og få en del af regningen refunderet, altså en ren refusionsordning.

Jeg skal ikke angribe refusionsordninger i almindelighed, de kan være udmærkede, og det princip er der måske meget godt i. Jeg er bare ikke overbevist om, at det er en ordning, der egner sig bedst for de dårligst stillede her i landet, som jeg gerne vil være med til at sikre, at de fortsat kunne få den frie lægehjælp.

Derfor vil jeg gerne spørge den højtærede socialminister: hvis man ønsker dette lovforslag vedtaget og stadfæstet i dag, er det da den højtærede ministers opfattelse, at man, hvis § 11 ikke kan komme til at træde i kraft, skal lade alle sygekassernes medlemmer leve under denne refusionsordning, eller vil den højtærede minister anvende den bemyndigelse, han har efter § 18, stk. 2, til at pålægge sygekasserne at yde lægehjælpen? Er det tanken? Jeg er egentlig overbevist om, at også de danske sygekasser er interesseret i at få at vide, hvad det er, den højtærede minister agter at gøre.

Sygekassernes repræsentanter har jo fulgt den højtærede ministers forslag med interesse, således som den højtærede minister selv har betonnet det, men sygekasserne har samtidig ved alle lejligheder — sidst under mødet i folketingsudvalget — tilkendegivet som noget absolut centralt for deres vedkommende, at man kan få nye overenskomster, at man kan få den frie lægehjælp som tidligere. Jeg tror, at den tilslutning fra sygekasserne, som den højtærede minister har påberåbt sig, vil smuldre væk, hvis vi får en sygekasselovgivning, uden at lovens § 11 kan bringes i anvendelse, så sygekassernes medlemmer alle sammen skal gå ind under en refusionsordning. Derfor må sygekasserne også have krav på besked om, hvorledes den højtærede minister agter at administrere den

[Ninn-Hansen.]

lov, han lægger så megen vægt på at få gennemført.

Fortsættelseskasserne bliver efter lovforslaget stadig henvist til en tilværelse i nærheden af skafottet; det er den placering, man giver dem med ønsket om at få en socialisering af sygeforsikringsvæsenet her i landet. Den forskelsbehandling, der gives fortsættelseskasserne og B-afdelingerne, gav det ærede medlem hr. Baunsgaard tydeligt udtryk for ved anden behandling; det ærede medlem hr. Peter Larsen har fremhævet forskellene i dag; jeg skal yderligere kun nævne, at såfremt den højtærede minister skulle få held med at få fortsættelseskasserne til at ophøre, må medlemmerne af disse kasser jo forudse et usikkert tidsrum på et halvt år, hvori de ikke har nogen forsikring; det er den byrde, de påtager sig ved at blive i en fortsættelseskasse.

Der er en bestemmelse i lovforslagets § 65, som går ud på, at medlemmer af fortsættelseskasserne ved overførsel til B-afdelingerne kan slippe for denne ventetid. Er det den højtærede ministers mening at anvende denne bestemmelse, eller er det det ikke? Også det synes jeg fortsættelseskasserne må have krav på at få at vide af den højtærede minister.

I det konservative folkeparti har vi haft vore betænkeligheder ved den bestemmelse i lovforslagets § 65, stk. 3, nr. 3, som omhandler begrænsninger i fortsættelseskassernes dispositionsret over deres formuer. Så snart regeringspartiernes forslag herom blev forelagt i udvalget den 5. maj, stillede vi det spørgsmål til udvalget — et spørgsmål, der gik videre til den højtærede socialminister — om man ville medvirke til en undersøgelse af, hvorvidt der forelå ekspropriation eller ej. I en skrivelse den 10. maj har den højtærede socialminister afvist at forelægge spørgsmålet for det rets- og statsvidenskabelige fakultet. Vi forstår ikke denne afvisning. Den højtærede minister ved jo, at for os er det af betydning, at man ikke får gennemført bestemmelser af ekspropriationslignende karakter. Den højtærede minister og socialdemokratiet kan være politisk uenige med os herom, men man må dog indrømme os, at vi her har interesser, rettigheder, som

vi mener skal varetages, og at vi selvfølgelig må søge at gøre det på den måde, vi kan.

Vi sagde også åbent allerede i dette udvalgsmøde, at vi kendte jo de rettigheder, som mindretallet har efter grundlovens § 73, stk. 2, vi ville straks gøre opmærksom på det, og da der var uenighed mellem regeringspartierne og os om, hvorvidt der forelå ekspropriation, vidste vi også, at selve skal vi kalde det proceduren i sagen kunne være vanskelig nok, ikke mindst for den højtærede statsminister, der jo til sidst er den, der skal tage stilling til en henvendelse fremsendt i medfør af grundlovens § 73, stk. 2. Det var som bistand til at få undersøgt, om der var tale om ekspropriation eller ej, at vi ønskede henvendelsen til det rets- og statsvidenskabelige fakultet. Det blev afslået. Meningen med bestemmelsen i grundlovens § 73, stk. 2, angives klart af professor Alf Ross i hans Dansk Statsforfatningsret, hvor han side 288 siger — jeg anmoder om tilladelse til et citat —:

„Bestemmelsen har karakter af en minoritetsbeskyttelse. Den giver de politiske partier i folketinget, der i særlig grad går ind for beskyttelse af ejendomsretten, et defensivt våben i hænde: de kan kræve den endelige afgørelse udskudt, indtil nyvalg har fundet sted. Kravet om mellemkommende valg kan måske tydes ud fra lignende synspunkter som dem, der ligger bag reglerne om folkeafstemning, nemlig at spørgsmålet ikke må afgøres, før der er givet vælgerne lejlighed til at tage stilling til det.“

Den opfattelse, professoren tilkendegiver, stemmer helt med den beskyttelse, vi fra det konservative folkepartis side mener vi skal yde dem, der bliver angrebet af bestemmelser af ekspropriationslignende karakter. At bestemmelsen i grundlovens § 73, stk. 2, kan anvendes, også hvis det kun er en enkelt bestemmelse, der er af ekspropriationskarakter, fremgår af samme bog side 290, som jeg også gerne vil citere. Der står:

„Bestemmelsen angår lovforslag vedrørende ekspropriation af ejendom. Det må være tilstrækkeligt, at lovforslaget indeholder en enkelt bestemmelse af denne art. Om ikke dette antages, ville

[Ninn-Hansen.]

beskyttelsen kunne gøres illusorisk ved at inkorporere ekspropriationsbestemmelser i en større sammenhæng.“

Vi kunne fra oppositionens side have ladet flertallet vedtage dette lovforslag og så senest tre dage efter gennem folketingets højtærede formand indgive anmodning om, at stadfæstelsen først fandt sted, efter at der havde været nyvalg til folketinget. Vi har ment det rimeligt på forhånd at tilkendegive, at vi agter at anvende denne bestemmelse. Vi har navnlig anset det for rimeligt af hensyn til den højtærede statsminister, der ikke tidligere har været inddraget i denne forhandling.

Da vi første gang, den 5. maj, påberåbte os denne bestemmelse, havde vi ikke regnet med muligheden af, at den skulle anvendes; vi troede, det var gået som i tidligere tilfælde, hvor fremgangsmåden har været til diskussion her i tinget, at man fra regeringens side ville være med til at forhandle sig til rette om det. Det har man ikke gjort, og efter det sidste udvalgsmøde, som jeg har omtalt, må vi forstå det således, at den højtærede socialminister har standset al videre forhandling med os også om dette spørgsmål. Derfor skal disse bemærkninger forstås som en henvendelse til den højtærede statsminister vedrørende den fremgangsmåde, der kan anvendes til beskyttelse af mindretallet i folketinget.

Også andre sygeforsikringer end fortsættelseskasserne skal efter den højtærede socialministers opfattelse fjernes. Det gælder de private sygeforsikringer, hvis medlemmer nu skal betale 24 kr. til sygekasserne ud over deres kontingent til forsikringen. Det gælder fortsættelsen af de faglige kasser. Jernbanepersonalets sygekasser får lov til at bestå, og det er i hvert fald glædeligt, at reformiveren ikke er nået til dem; men f. eks. politiets sygekasse kan ikke få lov til at bestå. Hvorfor politiets ikke kan bestå, når jernbanernes kan, synes jeg vi mangler en vis form for forklaring på. Derudover

er der en række andre kasser, som heller ikke får lov til det. Vi stillede ændringsforslag om det ved anden behandling og har selvfølgelig ikke villet ulejlige folketinget med endnu en gang at stille dette eller de andre velbegrundede ændringsforslag fra dengang. Vi har tilkendegivet vor opfattelse, vi har rejst spørgsmålene igen under udvalgsdrøftelserne mellem anden og tredje behandling, men vi er blevet afvist.

Til slut skal jeg anføre, at det konservative folkeparti ikke ønsker at stemme for det lovforslag, vi her har til behandling, af følgende grunde:

Vi kan ikke acceptere den fremgangsmåde, som den højtærede socialminister støttet af et regeringsflertal har anvendt over for oppositionen og over for dem, der skal arbejde under denne lovgivning. Loven er præget af en usikkerhed, som både gælder de økonomiske virkninger og det spørgsmål, om lovens bestemmelser overhovedet kan komme til at træde i kraft. Lovens formål og socialministerens hensigt er at udslutte den mest forsikringsprægede virksomhed, vi har inden for sygeforsikringslovgivningen, og gennemføre en socialisering. Der stilles forslag om statstilskud også til de mest bemidlede medlemmer, når disse medlemmer blot tilslutter sig sygekasserne og ikke er så formastelige at blive i de fortsættelseskasser, hvor de har fået en god behandling. De dårligst stillede, som vi dog i folketinget må have en særlig grund til at tænke på i forbindelse med en lovgivning af denne karakter, risikerer at blive væsentlig ringere stillet, end de er i øjeblikket. Lovforslaget indeholder bestemmelser af ekspropriationslignende karakter. Det konservative folkeparti er modstander af at anvende de afstraffelsesmetoder, man her har villet anvende over for fortsættelseskasserne. Vi ønsker principielt i spørgsmål, der har karakteren af indgreb over ejendomsrettigheder, at værne retten for dem, der har erhvervet den.

Else Zeuthen: De ærede ordførere for venstre og de konservative gentager atter ved tredje behandling, at dette lovforslag ikke har fået en forsvarlig behandling, og jeg må da sige, som jeg før har sagt, at hvis der ikke har været arbejdet forsvarligt med dette forslag til lov om sygeforsikring, som bygger på det arbejde, sygeforsikringskommissionen udførte i løbet af 5 år, så ved jeg ikke, hvordan man overhovedet skulle kunne lovgive på forsvarligt grundlag. Der har været afholdt 24 udvalgs møder, nogle endda meget lange, og den højtærede socialminister har været til stede i samråd ved adskillige af dem. Der har været stillet utallige spørgsmål — de fleste af venstres og de konservatives udvalgsmedlemmer — og de er blevet grundigt besvaret. Jeg mener derfor, at det er fuldt forsvarligt at sige, at vi nu er kommet til det tidspunkt, da vi må tage et standpunkt og træffe en beslutning.

Når man mener, at venstres og de konservatives ændringsforslag ikke er blevet drøftet tilstrækkeligt, er der måske det at sige dertil, at de på visse områder lå for langt fra regeringsforslaget. Det har faktisk været svært at finde et halvvejshus imellem dem. Dette gælder f. eks. oppositionens stilling til forslaget om sygelønsordning B, et af de største sociale fremskridt for lønarbejderne i de senere år; her ville venstre og de konservative i det store og hele blive stående ved det, man har nu. Det gælder også de store nedskæringer af tilskud til sygekasserne i det hele taget sammenlignet med nu. Det gælder udskillelsen af en særlig klasse for mindrebemidlede, der går fuldstændig imod de tendenser, hvorefter de senere års socialpolitiske foranstaltninger har været bygget op.

Når venstre og de konservative endvidere hævder, at man ikke har villet forhandle, vil jeg dertil svare, at dette først og fremmest gælder for oppositionen. Jeg skal blot minde om, at venstres og de konservatives ændringsforslag blev offentliggjort ved et pressemøde, før udvalget fik noget som helst kendskab til dem, og at de endda ikke forelå for udvalget dagen derpå, da vi havde møde; end ikke det ærede medlem hr. Ninn-Hansen havde noget skriftligt med til dette møde, der kunne oplyse os om, hvad ændringsforslagene indeholdt. Da der derefter fra vor

side blev stillet ændringsforslag, som imødekom venstres og de konservatives forslag på enkelte punkter, især med hensyn til fortsættelseskassernes stilling, blev der heller ikke fra disse partiers side vist nogen som helst villighed til også at gøre indrømmelser. Regeringspartierne har nu taget et yderligere skridt ved at foreslå at udelade de 2 mill. kr. til B-medlemmernes speciallægeudgifter, men stadig var der ikke noget imødekommende skridt fra venstres og de konservatives side.

Må jeg som konklusion sige, at denne holdning har efterladt det bestemte indtryk, at det, man ønskede, var først og fremmest at fastholde kravet om de store besparelser, og at der på dette punkt ikke var noget at opnå i retning af imødekommenhed.

Må jeg til det ærede medlem hr. Peter Larsen, der påstod, at jeg ikke har gjort noget for at bevare fortsættelseskasserne, sige, at det er ikke rigtigt. Og jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde ved anden behandling, at jeg på et tidligt tidspunkt af udvalgsforhandlingerne tydeligt tilkendegav, at jeg var villig til at forhandle om det 24 kr.s kontingent fra fortsættelseskassernes medlemmer til sygekasserne.

Om fortsættelseskassernes stilling vil jeg gerne sige, som jeg allerede før har sagt, at jeg mener, at vi ikke mindst nu ved tredje behandling har skabt et fair grundlag, et meget rimeligt grundlag, for fortsættelseskassernes fremtidige virksomhed. Det vil jeg gerne fremhæve med alt muligt eftertryk også over for det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, der gang på gang talte om, at vi ønskede fortsættelseskasserne bragt på skaffottet, og indirekte har sagt det, når han antydede, at også andre sygeforsikringer skulle fjernes. Det har aldeles ikke været hensigten fra vor side, og resultatet viser også, at vi er kommet frem til en god og rimelig ordning.

Den karakteristisk, som det ærede medlem hr. Peter Larsen gav af fortsættelseskassernes stilling, tror jeg ikke fortsættelseskassernes ledelse mere vil tilslutte sig. Efter de betydelige ændringer, lovforslaget er undergået, er det let at mærke, at fortsættelseskasserne nu er beroliget.

Når det ærede medlem hr. Peter Larsen nu bebuder, at man agter at gå til aktion imod denne store reform — det samme gælder for øvrigt det ærede medlem hr. Ninn-

[Else Zeuthen.]

Hansen — er det, som jeg sagde før, en bebudelse af, at venstre og de konservative ønsker at fortsætte kampen for den 40 mill. kr.s forhøjelse af sygekassekontingenterne.

Jeg vil gerne sige et par ord om lægernes stilling. Man kan ikke undgå at få det indtryk, at det ærede medlem hr. Ninn-Hansen med en vis forventning ser hen til, at lægerne skulle nægte at indgå på overenskomster med sygekasser. Som jeg sagde ved anden behandling, er der intet i det foreliggende lovforslag, der ændrer ved lægernes hidtidige grundlag for at afslutte overenskomst med sygekasserne, og dette faktum er yderligere blevet understreget ved ændringsforslag nr. 4, som vi lige har vedtaget, en ændring, der styrker fortsættelseskasserens stilling. Jeg kan dårlig tænke mig — og det vil jeg gerne sige så stærkt som muligt — at en så højt kvalificeret, så ansvarsbevidst stand, et så nødvendigt og agtet led i vort danske samfund, på det foreliggende grundlag skulle tage et så yderliggående skridt som at nægte at gå ind på overenskomst med sygekasserne. Og da man nu fra anden side også har talt om en deputation fra sygekasserne, der fik foretræde på det sidste udvalgs møde, vi havde, vil jeg gerne henvise til, hvad sygekassernes landsformand, hr. Friis Olsen, sagde, nemlig at det også var hans overbevisning, at der i lovforslaget intet var, der ændrede grundlaget for lægerne.

Det forekommer mig helt urimeligt, at man mener at kunne bringe grundlovens § 73 i anvendelse her. Jeg er i det hele taget overordentlig forbløffet over, at man overhovedet kan tale om ekspropriation i dette tilfælde.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig det, det ærede medlem hr. Mørk sagde om alle de store fremskridt, denne lov vil bringe. Vi ser med stor tilfredshed hen til, at lovforslaget bliver vedtaget; det rummer store forbedringer i sammenligning med den nugældende ordning, først og fremmest ved at åbne adgang for hele befolkningen til en virkelig dækkende sygeforsikring for en rimelig betaling uden hensyn til formue, alder eller helbred; endvidere ved at lovgive om en rimelig sygelønsordning for arbejdere og lægge rammerne for en tilsvarende frivillig sygelønsordning for grupper, der ikke er

dækket i sygdomstilfælde. Jeg anser denne lov — og jeg er mig bevidst at have hele min gruppe bag mig — for et stort socialt fremskridt, som det radikale venstre er tilfreds med at kunne medvirke til at gennemføre.

Ayoë Herbøl: Jeg tror, ja, jeg er faktisk overbevist om, at det, vi her står over for at gennemføre, når al den blæst og al den agitation, der har været i pressen, har lagt sig, vil vise sig at være en overordentlig udmærket lovgivning, som ethvert medlem af den offentlige sygeforsikring kan være tjent med.

Jeg skal ikke gå i detaljer med hensyn til alle de goder, som nu vil komme til at stå åbne for medlemmerne af den offentlige sygeforsikring; de ærede medlemmer hr. Mørk og fru Else Zeuthen er gået i detaljer, og jeg skal ikke gentage, hvad de har sagt. Også jeg anser loven for en absolut forbedring af vor offentlige sygeforsikring.

Jeg vil tilslutte mig de bemærkninger, det ærede medlem hr. Mørk gjorde om den henvendelse, vi har fået fra kiropaktorerne; der må findes en løsning, således at de kan opnå autorisation.

Sygekassegrænsen er i så mange år blevet kritiseret, men nu opbygger man en enhedsordning, hvorved sygekassegrænsen reduceres til at være en kontingentgrænse. Det er linjen fra før 1929, der er taget op, således som den højtærede socialminister udtrykte det ved anden behandling. Da loven om de anerkendte sygekasser i 1929 ændredes, beklagede venstres ordfører sig over, at man viste afdelingerne for de bemidlede inden for de anerkendte sygekasser en kold skulder og sagde, at de ville være dømt til døden, dersom forslaget blev vedtaget. Man kunne derfor nok have ventet, at venstre denne gang kunne tilslutte sig dette lovforslag, der genopliver afdelingerne for bemidlede.

Det ærede medlem hr. Peter Larsen talte om, at denne ordning er udtryk for en socialisering; mente det ærede medlem også dette om den tidligere enhedsordning, for det er jo faktisk det samme, vi gennemfører nu? Det ærede medlem understregede, at lægernes synspunkter gjorde stærkt indtryk på ham i udvalget; også sygekassernes synspunkter burde have gjort indtryk, for det blev stærkt understreget, at der skulle være mulighed for, at man kunne opnå overens-

[Ayoë Herbol.]

komster mellem de to parter. Sygekasserne og lægerne har faktisk en stærk fælles interesse i at opretholde kontingentgrænsen, og der er ikke nogen grund til at frygte, at denne enhedsordning skulle medføre en slettelse af sygekassegrænsen og dermed det, lægerne kalder den engelske ordning. Jeg tror, at sygekasserne og lægerne vil finde frem til et grundlag for overenskomster.

Hvad angår spørgsmålet, rejst af venstre og de konservative, om dette lovforslags grundlovsstridighed, skal jeg ikke gå ind i juridiske spidsfindigheder, da jeg slet ingen forudsætninger har derfor. Jeg vil dog gerne understrege, også fordi det slet ikke har været fremme i pressen, at det er repræsentantskabet, der skal træffe afgørelse, såfremt et sygeforsikringselskab ikke kan fortsætte; enten skal midlerne overføres med forholdsmæssige andele til de anerkendte sygekasser, eller de skal benyttes til socialt formål. Når en sådan forenings repræsentantskab har nogle muligheder at vælge imellem med hensyn til midlernes anvendelse, synes jeg ikke, man kan tale om ekspropriation.

Retsforbundet anbefaler, at man stemmer for lovforslaget om offentlig sygeforsikring og for lovforslaget om svangerskabshygiejne.

Ragnhild Andersen: Den kommunistiske gruppe beklager naturligvis meget den forringelse af lovforslaget, der blev gennemført for et øjeblik siden; især efter at have hørt, hvilken uhyre negativ indstilling der kom til orde fra de to oppositionspartier, må jeg sige, at det er meget at beklage, at man har imødekommet de to partier ved her ved tredje behandling at forringe ordningen for B-medlemmerne.

Der kan ikke være to meninger om, at i sammenligning med gældende lov er den nye sygeforsikringslov, som den kaldes, et ganske betydeligt fremskridt for befolkningen. Den imødekommer vel ikke på alle områder de ønsker, den kommunistiske gruppe havde til en ny sygeforsikringslov, og som vi har givet udtryk for ved første og anden behandling. Vi har sagt, at vi mente, man burde bort fra sygekassegrænsen og frem til en ordning, hvorved alle borgere fik ret til fri lægebehandling, fri medicin og fri hospitalsbehandling, samt

erstatning til dem, der under sygdom havde tab af arbejdsfortjeneste. Vi har sagt, at vi derfor ville foretrække en opkrævningsordning ad skattevejen, så borgerne betalte progressivt og efter evne til sygeforsikringen. Som sagt, lovforslaget imødekommer ikke på alle disse områder de ønsker, vi har bragt frem i folketinget, men alligevel imødekommer det på meget vigtige og betydningsfulde områder ønsker, tanker, synspunkter og forslag, som kommunisterne i de senere år har fremsat i tinget. Jeg tænker især på et meget betydningsfuldt område, nemlig de fremskridt, som denne lovgivning vil komme til at betyde for den store lønmodtagergruppe; det drejer sig om næsten $\frac{3}{4}$ million medlemmer af det danske samfund; vi har sat ind for at nå frem til en obligatorisk og forbedret sygelønsordning, fordi vi anså det for påkrævet, og her betegner det foreliggende lovforslag et meget stort socialt fremskridt.

Jeg kan med glæde notere, at de synspunkter, den kommunistiske gruppe fremførte ved vort forslag til beslutning i tinget for mere end 2 år siden om en obligatorisk og forbedret sygelønsordning for lønmodtagere, i høj grad har vundet indpas i denne nye sygeforsikringslovgivning. Jeg kan også med tilfredshed notere, at vi nu omsider får en forbedret barselhvileordning for de tusinder af udearbejdende kvinder, et spørgsmål, som min gruppe i så mange år har arbejdet for at få løst i denne retning, idet vi har stillet forslag om at få barselhvilelovgivningen forbedret. Også på andre vigtige områder betegner det foreliggende lovforslag væsentlige forbedringer for den store befolkning.

Lad så venstre og de konservative være nok så vrangvillige, som de er det her i dag, hvor de forsøger at få denne sidste behandling udsat endnu en gang. Jeg går så langt som til at sige, at de forsøger en vis sabotage af lovforslagets vedtagelse. De er sure, sagde ræven om rønnebærrene, den kunne ikke nå dem. Jeg tror ikke, at man, som det ærede medlem hr. Peter Larsen gjorde det, på den måde kan yde modstand mod en gennemførelse af bestemmelserne for fortsættelsesygekasserne og de nye B-afdelinger i sygekasserne. Efter min mening er det ikke afgørende for befolkningen i det lange løb, om de er med-

[Ragnhild Andersen.]

lemmer af en fortsættelsessygekasse eller af en B-afdeling i en sygekasse. Det afgørende er, hvilke rettigheder de har og hvilke forpligtelser. Det kan heller ikke være afgørende med de 25 millioner i formue, som de ærede ordførere for venstre og de konservative nu betragter med de allertykkeste briller. Det kan det ikke være. Det er ikke personlig formue, der her er tale om, det er formue, der er opsparet af medlemmer af fortsættelsessygekasserne, og en meget stor del af disse medlemmer vil sikkert være døde og borte nu, og det er rimeligt, at denne formue ikke betragtes som noget, der ejes af en lille stat inden for staten, men som noget, der i allerhøjeste grad er et offentligt anliggende og må betragtes og vurderes som sådant.

Ordføreren for de konservative, det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, gør her gældende, at ordningen ikke er for de dårligst stillede. Det er ikke rigtigt. Når denne ordning omfatter en betydelig forbedring for henimod $\frac{3}{4}$ million lønmodtagere, må man sige, at den i allerhøjeste grad er for de dårligst stillede. Det ærede medlem maner også et billede frem her ved tredje behandling af, hvilken situation de ubemidlede ville komme i, hvis lægerne ikke ville slutte overenskomst, så at de ubemidlede skulle have penge med, når de gik til lægen. Jeg må sige, jeg tror ikke så dårligt om den danske lægestand. Nok kan der være problemer, men det plejer dog altid at komme til resultater og overenskomster mellem lægerne og sygekasserne, og det gør det sikkert også i fremtiden. Nej, den brede befolkning, i første række lønmodtagergruppen, men også andre, vil hilse denne lovgivning med stor tilfredshed som et betydeligt fremskridt på det sociale og sygeforsikringsmæssige område. Jeg har allerede beklaget de forringelser, der er sket af lovforslaget om sygeforsikring, men den kommunistiske gruppe kan stemme for det og tillige for lovforslaget om svangerskabshygijne.

Baunsgaard: Ved anden behandling af disse lovforslag gjorde jeg rede for nogle synspunkter vedrørende forholdet mellem fortsættelseskasserne og de nyoprettede B-afdelinger og gjorde herunder opmærk-

som på, at der var to forhold, jeg ikke fandt rimelige: at man gav statstilskud til B-afdelingerne, men ikke til fortsættelseskasserne, og at der ikke var ligestilling med hensyn til daglønnsordningen.

Ved de nu vedtagne ændringsforslag er der ikke skabt ligestilling med hensyn til daglønnsordningen, og det kan jeg beklage, men der er derimod sket det, at man ved ændringsforslag har skabt den principielle ligestilling mellem fortsættelseskasserne og B-afdelingerne med hensyn til statstilskud derved, at de 2 mill. kr. i statstilskud til speciallægehjælp for B-medlemmerne er taget ud af lovforslaget. Jeg lægger så megen vægt på, at man fastholder den ud fra min bedømmelse rimelige betragtning, at der skal være ligestilling på dette område, at jeg kan meddele, at det ærede medlem hr. Slipsager og jeg vil stemme for lovforslaget her ved tredje behandling.

Det mener det ærede medlem hr. Ninn-Hansen ikke jeg kan gøre, men så kan jeg jo sige, at det er godt, det er mig og ikke det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, der skal træffe afgørelser i mine spørgsmål. Jeg kan forstå på det ærede medlem hr. Ninn-Hansen efter den stilling, han her tager, at der for ham kun kan være tale om et enten-eller, enten alt eller også intet. Jeg beder om, at man så ser på, hvad det er, det ærede medlem vil, og hvad det er, oppositionen vil. Når der skal vælges mellem alt eller intet, så er der jo intet tilbage af alt det, man har sagt her om forsøg på samarbejde. Den ene mulighed må altså være oppositionens forslag, og hvad bygger det på? Det bygger på, at de mindrebemidlede, de, der ligger under sygekassegrænsen, skal betale i sygekassekontingent 39-40 mill. kr. mere. Jeg tror, at det for den historiske sandheds skyld er nødvendigt, at man i dette øjeblik gør opmærksom på, hvad det egentlig er, venstre og de konservative nu stiller som betingelse for, at der kan opnås enighed om sygekasseloven. Det er, at man for at skabe mulighed for den skattelettelse, de så letsindigt lovede, går ud og siger til de mindrebemidlede, at nu skal der skaffes 40 mill. kr., som de skal betale. Så siger det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, at sådan som sygekasseforslaget

[Bausgaard.]

nu bliver, bliver det ikke til gunst for de mindstbemidlede, idet han henviser til den utilfredshed, der er i Lægeforeningen med forslaget. Sådan snakker de ræve for de gæs. Man kommer virkelig her og siger, at det er de mindstbemidlede, man vil tage sig af, men hvad indeholdt forslagene fra venstre og de konservative? Indeholdt de ikke, at de skulle betale de 40 mill. kr.? Indeholdt de ikke en 3 kr.s kontrolbetaling også for de mindstbemidlede? Og så snakker man om, at dette lovforslag ikke giver muligheder for de mindstbemidlede. Ja, ja, man kan have den indstilling, og det ærede medlem hr. Peter Larsen spørger, hvad det radikale venstre egentlig skal have tak for. Vi gør såmænd ikke krav på at få tak fremfor andre, men skal der siges tak i dag, så kan der i alt fald siges tak for, at vi nu har fået en ordning for fortsættelseskasserne.

Jeg tror, at hvis det ærede medlem ville henvende sig til fortsættelseskassernes ledelse, ville han erfare, at det grundlag, der tidligere var for uenighed og modvilje fra den side, ikke mere er til stede. Men hvis man virkelig alvorligt har villet som jeg, nemlig forsøge at nå til enighed i denne sag, så havde man ikke — sådan som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen og også det ærede medlem hr. Peter Larsen omend i mere afdæmpede vendinger — sagt, at der her kun er tale om et enten-eller. Er man så utilfreds med det, der er opnået, nu vel, så havde der måske med en noget anden indstilling været mulighed for, at vi kunne være nået et stykke længere frem. For hvad er sandheden? Sandheden er den, at det, som jeg og oppositionspartierne tidligere indvendte imod lovforslaget, var, at der ikke var ligestilling mellem B-afdelingerne og fortsættelseskasserne. Nu vel, absolut og formelt er den der ikke. Kan i øvrigt nogen på nuværende tidspunkt sige, hvad der er den absolutte ligestilling? Man kan jo ikke bestride, at der er pålagt B-afdelingerne byrder og pligter, som ikke er pålagt fortsættelseskasserne. Det er ikke så let at gøre op, hvor grænsen nøjagtigt går for ligestilling, men man har hidtil sagt, at det, vi skulle tilstræbe, var at få ligestilling, når fortsættelseskasserne skulle fortsætte deres virk-

somhed. Nu, hvor jeg mener man er kommet om ikke helt så dog et meget, meget langt stykke frem mod denne ligestilling, er det pludselig ikke det, der interesserer det ærede medlem mere. Nu er der kommet en anden ting at hænge sig i, og det er, hvad der skal ske, hvis fortsættelseskasserne ikke vil fortsætte deres virksomhed. Så kommer man og truer med grundloven, selv om man ved, at grundlaget er meget spinkelt. Men da man nu ikke mere kan køre på, hvordan fortsættelseskasserne skal kunne arbejde, er der altid den mulighed tilbage, at man kan køre på, hvordan de er stillet, hvis de ikke skal arbejde videre. Jeg tror nok, at når man er kommet over denne debat og lidt mere afdæmpet og roligt kan bedømme, hvad der egentlig er sket i denne sag, vil det ikke kunne siges, som det ærede medlem hr. Peter Larsen sagde, at det radikale venstre sammen med de andre regeringspartier har vist mere ivrighed end saglighed. Det bliver ikke det billede, der bliver stående. Jeg beder det ærede medlem og alle andre se på kommissionsbetænkningen og på, hvad der er sket vinteren igennem i udvalgsarbejdet — det udtrykker ikke ivrighed fremfor saglighed. Nej, et helt andet indtryk vil fæstne sig, nemlig dette, at da oppositionen kun opstillede et enten-eller, havde den ingen vilje til samarbejde i denne sag, men valgte i stedet for — hvad der er blevet særpræget for den nuværende opposition — tåget partipolitik fremfor saglighed. Det er det, der bliver stående.

De ærede medlemmer kan være sikre på, at når denne debat har sat sig, vil det være det, der bliver stående. Der vil endnu en gang være leveret et lille bevis på, at det, der er den egentlige indstilling hos ledelsen af den nuværende opposition, er, at man, hver gang der er mulighed for det, sætter partitaktikken over sagligheden.

Havde man her virkelig ønsket et samarbejde, måtte man ikke have stillet det op som et enten-eller. Enhver vidste på forhånd, at det radikale venstre aldrig ville gå med til de forslag, som venstre og de konservative har stillet, og som nu — sådan forstår jeg det ærede medlem hr. Ninn-Hansen — er den eneste mulighed for, at man kan komme nogen vegne.

Jeg sagde, at det var logisk angribeligt,

[Baunsgaard.]

at man gav statstilskud til B-afdelingerne, når man ikke ville give det til fortsættelseskasserne. Det er man nu gået bort fra; det er blevet ændret — sådan som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen efterlyste det efter Politikens leder — og denne ændring er baggrunden for, at jeg, selv om jeg altså erkender, at ikke alt, hvad jeg har ønsket, er opnået, mener, at tidspunktet nu er kommet, da man virkelig må vise saglig forhandlingsvilje og lægge saglige resultater frem.

Socialministeren (Bomholt): Den ordning, der nu er nået, vil betyde en modernisering og demokratisering af sygeforsikringen. Sygeforsikringen vil fremover stå åben for hele befolkningen og så vidt muligt give samme rettigheder til alle.

Jeg takker det ærede medlem hr. Mørk for den saglige redegørelse, han gav for de mange positive ting, der findes i forslaget. Hvert eneste af de mange opregnede punkter har fået en klar og forsvarlig formulering. Og det er denne reform, med en sygelønsordning til $\frac{3}{4}$ million arbejdere som højdepunkt, man fra oppositionens side vil mistænkeliggøre og sabotere, så langt det er muligt — åbenbart.

Jeg skal se væk fra de mere personlige angreb, der blev rettet på mig, og henholde mig til det angreb, der går ud på, at jeg har forceret arbejdet. Jeg har ikke afvist noget partis medarbejde, og jeg har ikke lagt pres på udvalget. Jeg har stillet mig åbent over for ethvert spørgsmål, der skulle besvares. Da jeg nu mellem anden og tredje behandling var i udvalget, var det ærede medlem hr. Peter Larsen ikke til stede. Jeg synes i hvert fald, det ærede medlem kunne give mig den eneste ene indrømmelse i dag, at jeg ikke ved den lejlighed lagde pres på det ærede medlem. Jeg har tværtimod stillet ministeriets sagkundskab til oppositionens rådighed. Jeg har bedt den pågældende embedsmand om at gøre sit bedste både med hensyn til tid og arbejde, således at oppositionen virkelig kunne få formuleret de ændringsforslag, den ønskede at få formuleret, og kunne få de økonomiske beregninger, som den ønskede. Et udtryk som „løbet er kørt“ skyldes i hvert fald ikke mig. Vi er blevet enige om over 50 ændringsfor-

slag ved anden behandling, og dette sene tidspunkt for tredje behandling tyder i hvert fald ikke på, at der er presset noget hastværksarbejde igennem. De ærede medlemmers egne ændringsforslag gik til offentligheden, inden de gik til udvalget. Jeg fik dem 3 dage efter, at jeg havde læst dem i pressen, men beskylder ikke af den grund nogen for hastværksarbejde.

Der er rejst et spørgsmål om ligestilling mellem B-gruppen inden for den offentlige sygeforsikring og fortsættelseskasserne. Jeg takker det ærede medlem hr. Baunsgaard for den holdning, der nu ved tredje behandling indtages. For det ærede medlem har det altså været et problem, hvorledes denne ligestilling bedst muligt skulle opnås. Jeg vil gerne i al stilfærdighed gøre opmærksom på — det ærede medlem var også selv inde på det i en kort udtalelse — at fortsættelseskassen har en lang række begrænsninger af til dels meget stram karakter og relativt få ydelser. Det er jo muligt, at den vil fortsætte med en relativt uændret vedtægt. Det vil sige, at man vil opretholde både alders- og helbredsbetingelserne samt betingelser, der som nu sætter meget snævre grænser for sygehjælpens varighed. Der foreligger ikke for mig noget, der tyder på, at man vil ophæve alders- og helbredsbetingelserne. B-grupperne skal overalt oprettes i tilknytning til A-grupperne, og her stryges alders- og helbredsbetingelserne, ligesom varigheden af sygehjælpen forlænges. Loven pålægger altså de pågældende afdelinger at modtage, også hvad man kalder „dårlige liv“. Når man fra statens side går så vidt i sine krav til en offentlig forsikring, er det også rimeligt, at B-afdelingens økonomi afstives på en sådan måde, at den ikke i for høj grad skal falde A-afdelingen til byrde. Hvis det sidste skulle blive tilfældet, ville det jo sige, at udgiften skydes over på de ubemidlede. Principielt ser jeg sådan på det, at funktionærer og middelstand har lige så stor ret til en rimelig sundhedsordning hvilende på rimelig betaling som de ubemidlede. Vejen frem må være en afsvækkelser af den nuværende sygekassegrænse, og denne grænse kan logisk set kun afsvækkes på en eneste måde: ved at opbygge B-grupper med samme goder og i samme omfang som A-grupperne. Det er baggrunden for regeringens bestræbelser.

[Socialministeren.]

Så har de ærede ordførere for oppositionen talt en del om § 65. Som bekendt udbad folketingsudvalget sig i skrivelse af 5. maj en udtalelse fra mig om, hvorvidt den foreslåede affattelse af § 65, stk. 3, punkt 3, kunne anses for at være i overensstemmelse med grundlovens regler om ekspropriation. Jeg svarede, at efter min opfattelse kunne det i den nævnte bestemmelse foreslåede vilkår ikke betegnes som ekspropriation. Jeg oplyste, at der om spørgsmålet havde været forhandlet med justitsministeriet, der havde fremhævet, at kravet om den vedtægtsændring, der skal begrænse mulighederne for anvendelsen af foreningernes formue i tilfælde af opløsning, stilles i form af en betingelse for at bevare det privilegium, der består i, at foreningernes medlemmer er fritaget for pligten til at yde bidrag til en anerkendt sygekasse. Eftersom foreningerne ikke kan antages at have noget over for lovgivningsmagten beskyttet krav på at bevare dette privilegium, må man så meget mere kunne gøre dets opretholdelse betinget af opfyldelsen af kravet om vedtægtsændring, der må betragtes som en naturlig foranstaltning for at sikre, at foreningerne kan fortsætte deres virksomhed med samme formål som hidtil.

De embedsmænd i ministeriet, der har været mine rådgivere, er departementschef Erik Dreyer og kontorchef Juhl-Christensen; jeg har yderligere søgt kontakt med justitsministeriets lovkontor, og vi er fra vor side enige om følgende:

Spørgsmålet om, hvorvidt en regulering af privat ejendomsret er af ekspropriativ natur eller ikke, må afgøres efter en helhedsbedømmelse, hvorved der lægges vægt på, om reguleringen er af konkret eller generel karakter, om den betegner en fuldstændig overtagelse af den private ejendomsret eller blot en begrænsning i ejerens dispositionsfrihed, om den i øvrigt er af mere eller mindre indgribende karakter. Den i lovforslaget indeholdte bestemmelse er klart af generel karakter. Den indeholder et almindeligt påbud til foreningerne vedrørende udformningen af deres vedtægter. Bestemmelsen fratager dem ikke deres formue, men fastsætter alene en lidet vidtgående begrænsning i foreningens dispositionsfrihed. Ved bedømmelsen af denne

begrænsning må der navnlig tillægges to forhold afgørende betydning: begrænsningen har kun virkning, når der træffes bestemmelse om foreningens ophør, og den indebærer alene et krav om, at formuen i dette tilfælde anvendes til et socialt formål. Dette sidste betyder, at begrænsningen ikke går ud over, hvad der kan betegnes som en lovsikret fastholdelse af det principielle i foreningens eget formål. At lovgivningsmagten er berettiget til en sådan regulering af sociale organisationers virksomhed, tør formentlig anses for selvfølgelig og almindeligt anerkendt. Disse betragtninger fører til, at bestemmelsen i lovforslagets § 65, stk. 3, punkt 3, er fuldt forenelig med grundlovens § 73.

Dette er, hvad centraladministrationens sagkundskab på dette område kan og tør sige. Men det forekommer mig mærkeligt, at de ærede medlemmer hr. Peter Larsen og hr. Ninn-Hansen fremfører tvivl uden at begrunde denne tvivl. Hvad er det i lovtæksten, som begrunder tvivlen? Kunne de ærede medlemmer ikke tage lovforslaget frem og nærmere præcisere, hvad det er for bestemmelser i formuleringen, som de mener fremkalder tvivl hos dem? Vil det være rigtigt og i overensstemmelse med almindelig anstændighed at anvende magtmidler, medmindre det klart påvises, at der er tale om ekspropriation? Vil man virkelig rejse aktion på basis af en formodning, der ikke engang er klart formuleret?

Det ærede medlem hr. Peter Larsen mistænkte os for manglende alvor og retsindighed. Vi har handlet med alvor i dette spørgsmål, og jeg synes ikke, det ærede medlem skulle sætte noget minus ved vor retsindighed. Hvis der hos mig var bare skygge af tvivl, ville jeg ærligt og oprigtigt vedkende mig det, selvfølgelig. Men der er ikke en sådan skygge af tvivl. Derfor må man selvfølgelig stille det spørgsmål: hvad er da motivet? Motivet har temmelig sikkert ikke noget med § 65 at gøre; det ligger et andet sted.

Det, der svækkede forhandlingsmuligheden, var jo 4. oktober-erklæringen med dens krav om skattelettelse, det vil sige skatteoverflyttelse. Man var nødt til også at demonstrere linjen på dette område og stillede derfor forslag om de 40 millioner, der skulle flyttes fra den progressive statskat

[Socialministeren.]

over på kontingenterne. Efter det meget langvarige udvalgs møde, som vi havde — det varede vel 5-6 timer — havde jeg det indtryk, at der skulle være visse positive muligheder for en fælles ordning, men efter at forslaget om de 40 mill. kr. var stillet, var der, forekom det mig, ikke mange muligheder tilbage; det fremgik jo også helt og klart af den måde, hvorpå man behandlede det da stillede forslag.

Der har været talt om lægerne. Lovforslaget hviler på den forudsætning, at det frendeles skal være frivilligt, om der ønskes nydende medlemskab, og at der ikke skal gribes forstyrrende ind i de væsentlige og reelle forhold, som ligger til grund for sygekassernes ydelser. Denne sidste forudsætning medfører navnlig, at der ikke tilstræbes nogen ny lægeordning, hverken for dem, der hidtil har været nydende medlemmer af de anerkendte sygekasser, eller for dem, der hidtil har været nydende medlemmer af fortsættelsesygekasserne. Enhver tale om socialisering er her hen i vejret. Lægernes frie forhandlingsret står uantastet. Set fra lægernes synspunkt må man vel sige, at fortsættelseskassernes medlemmer er ikke organiserede. De er private patienter, den enkelte læge bestemmer selv, hvad han vil tage for den enkelte ydelse. Fortsættelseskasserne har i 30 år, om jeg så må sige, bedt og tryglet om at få en overenskomst med lægerne, men har ikke fået det, og fortsættelseskassernes repræsentant i sygeforsikringskommissionen havde kun ét stort ønske, som det klart fremgår af betænkningen: gennem voldgift at sikre en overenskomst med lægerne. Når lægerne, set i dette lys, kæmper for at bevare de fortsættelseskasser, som de ikke for alt i verden vil have overenskomst med, må det nødvendigvis fremkalde visse eftertanker. Personlig tror jeg, at man også i denne situation som i tidligere situationer gennem partsforhandlinger vil finde hinanden. Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen spurgte mig, hvorledes jeg

ville stille mig i et tænkt konflikttilfælde. Jeg giver mig ikke af med at spekulere over, hvorledes konflikttilfælde, der muligvis aldrig indtræder, skal behandles. Lægerne har ikke under deres venskabelige forhandlinger med os i ministeriet fremsat nogen mening om nogen fremgangsmåde. Jeg ville tro, at forhandlingsparterne selv finder en løsning.

Det, som vi skal tilstræbe, er en almen medborgerlig ordning, der sikrer hver enkelt borger hjælp i sygdomstilfælde i overensstemmelse i øvrigt med den aldeles fortrinlige afhandling — jeg tør næsten sige skelsættende afhandling — som professor Zeuthen skrev i Socialt Tidsskrift for nu snart 15 år siden.

Det beløb, der skal udredes, skal under alle omstændigheder udredes af hele den skattebetalende del af befolkningen, alle skattebetalere inddrages uvægerligt i ordningen, og spørgsmålet er da: hvor meget skal der betales og ad hvilke kanaler? Lægerne har opgjort de samlede udgifter til sundhedsvæsenet til 1,3 milliard kr. pr. år; jeg ved ikke, om tallet er rigtigt. Et sådant beløb skal udredes gennem kontingenter, kommuneskatter, amtsskatter og statsskatter. Jeg kan ikke se rettere, da vi nu alle må betale, end at den fremgangsmåde, der til syvende og sidst må sejre, er den, der under iagttagelse af demokratiske hensyn tilstræber en ordning med de mindst mulige omkostninger, giver det mindste besvær og de største goder.

Venstre og de konservative har valgt den vej at læsse de 40 mill. kr. over på kontingenterne, fortrinsvis på den gruppe kontingenter, der svares af funktionærer og middelstand. Det hedder „at spare“; men der er her tale om en overflytning fra en statsskat, der betales efter hver enkelts økonomiske evne, og over til en skat, der hviler lige på alle, i alt fald på visse grupper ligeligt; de mere velhavende får lov til at skyde betalingen fra sig over på de mindre velhavende. Det er set med mine øjne en asocial politik, og jeg kunne have ønsket

[Socialministeren.]

for partiet venstre, at det havde indtaget en noget mere selvstændig holdning over for de konservative i dette tilfælde, end sket er. 4. oktober-erklæringens ånd er slået igennem her, og det viser sig også gennem forhandlingerne i udvalget og her, at det er det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, der kører løbet.

Statsministeren (Kampmann): De ærede medlemmer hr. Peter Larsen og hr. Ninn-Hansen har her under tredje behandling meddelt, at såfremt lovforslaget bliver vedtaget, ville man anvende grundlovens § 73, stk. 2, og inden stadfæstelsen — de tre dage, der er sat som frist — anmode om, at forslaget ikke måtte blive stadfæstet, men at man afventede nyvalg og ny vedtagelse. Det er meddelt i dag af det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, at når man ikke ventede med at gøre dette, men sagde det her i dag, skulle motivet være, at statsministeren — og det er det, der kalder mig frem — skulle kunne få lejlighed til allerede nu at overveje sagen, og eventuelt skulle der åbnes mulighed for forhandlinger.

Jeg takker naturligvis for denne hensyntagen fra det ærede medlem hr. Ninn-Hansens side.

Se, jeg sad og lyttede ganske nøje til hele forhandlingen i dag, og jeg havde jo ventet, at de to ærede medlemmer hr. Peter Larsen og hr. Ninn-Hansen havde anført, hvad det var, der lignede ekspropriation i lovforslaget, men det blev ikke meddelt med et eneste ord. Det eneste, vi fik at vide, var vist, at der var tvivl i de ærede medlemmers sind, og det havde der, så vidt jeg forstod, været i en måneds tid.

De ærede medlemmer oplyste ikke her det, som socialministeren nu meddelte, at der i en skrivelse ganske tydeligt var tilkendegivet, hvilken opfattelse man havde i centraladministrationen. De sagde intet om, hvorvidt det havde lettet tvivlen i deres sind. De ærede medlemmer kom ikke med et eneste ord om, hvor i lovforslaget der var tale om ekspropriationsbestemmelser. Jeg har ved at følge forhandlingerne forstået, at det er i § 65, stk. 3, nr. 3, men det første spørgsmål, jeg må stille, er da: er det kun denne bestemmelse i nr. 3 i stk. 3 i § 65, eller er der andre bestemmelser

rundt omkring i lovforslaget? Det var rart at få præciseret, og hvis det ærede medlem hr. Peter Larsen, der ikke er jurist som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, skulle have lidt svært ved at dokumentere sin tvivl, kan det ærede medlem hr. Ninn-Hansen måske gøre sig den ulejlighed og f. eks. for tinget og også for offentligheden læse bestemmelsen op, således at enhver kunne høre ordene og danne sig sin mening om, hvilke af ordene eller af sammenhængen i bestemmelsen der kunne siges at ligne noget, der nærmer sig ekspropriation.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen brugte flere gange ordet „ekspropriationslignende“ bestemmelser, og heri ligger, at det ærede medlem ikke er så helt sikker i sin sag; men det ville som sagt have stor betydning for mig, hvis jeg fik lidt nærmere dokumentation for, hvor disse bestemmelser findes, og det skyldes netop det, at det ærede medlem hr. Ninn-Hansen nævnte, at der måske var mulighed for en forhandling, og at det ærede medlem henviste til, at i to tidligere tilfælde havde man undgået anvendelse af grundlovens bestemmelse ved en sådan forhandling. Det ærede medlem er nu selv klar over, at i de to tilfælde var der tale om ekspropriationslove og ingen tvivl om, at der forelå ekspropriation, og derfor var det dog naturligt, at man gik til forhandling, hvis man ville have loven gennemført. Man kan altså ikke uden videre henvise til disse to eksempler.

Naturligvis er regeringen forhandlingsvillig og har altid været det, men for at en forhandling skal kunne komme i gang, må vi dog vide, ikke alene hvad det er for en bestemmelse — om det udelukkende er § 65, stk. 3, nr. 3 — som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen mener ligner ekspropriation, og som det ærede medlem hr. Peter Larsen er i tvivl om, men også hvilke ændringer i denne bestemmelse man kunne tænke sig fra venstres og konservativ side som betingelse for, at man kunne komme i gang med en forhandling og derigennem undgå at gøre brug af — ja, jeg er tilbøjelig til at sige: det misbrug af grundlovens bestemmelse, som der her er tale om.

Peter Larsen: Både den højtærede statsminister og den højtærede socialminister

[Peter Larsen.]

og flere af regeringspartiernes ordførere har hæftet sig meget ved de udtalelser, der er fremsat fra vor side om at bringe grundlovens § 73, stk. 2, i anvendelse.

Jeg udtalte i mit første indlæg, at jeg ikke var jurist, og at vi inden for venstre ikke var helt klar over, om der her er tale om ekspropriation, men vi har ønsket, at man skulle give folketinget og offentligheden denne klarhed, og det er baggrunden for, at vi har sagt, at vi agtede at gå den vej, hvis forslaget i dag blev vedtaget; det er dér sagens kerne ligger for os: folketinget og offentligheden må have rimeligt krav på at få en sagkyndig vurdering af, en konstatering af, om de bestemmelser, man nu søger gennemført, er ekspropriationslignende eller ej. Derfor skal jeg ikke gå ind i en juridisk debat om selve paragraffens indhold, men blot pege på, at det, der for os har været det afgørende, var simpelt hen muligheden for ved denne grundlovmæssige ret at overlade det til den højtærede statsminister at tage initiativ til at få klarlagt dette forhold.

Den højtærede socialminister søgte på falderebet at argumentere til fordel for B-afdelingen med at henvise til, at der er den forskel mellem fortsættelsessygekasserne og de nye B-afdelinger, at B-afdelingerne har pligt til at tage visse medlemmer, hvorimod fortsættelsessygekasserne har snævre grænser både med hensyn til optagelse og med hensyn til de ydelser, der er tale om. Derfor gik de ændringsforslag, vi stillede ved anden behandling, netop ud på at sikre, at fortsættelsessygekasserne kunne fortsætte både som et led i den offentlige sygeforsikring, altså som hidtil, men med de samme moderniserede bestemmelser såsom ophævelsen af alders- og helbredsbetingelserne, som er forudsat gennemført i loven. Ved at gå ind for vore ændringsforslag havde man netop tilgode set en af de mangler, som man måske kan sige at fortsættelsessygekasserne har i øjeblikket.

Endelig vil jeg spørge, når man lægger så megen vægt på, at fortsættelsessygekasserne har disse snævre grænser med hensyn til ydelser og optagelse: i hvor mange tilfælde har fortsættelseskasserne nægtet

at imødekomme ansøgninger om optagelse, og i hvor mange tilfælde har fortsættelseskasserne nægtet at fortsætte med ydelserne ud over det maksimale beløb, der er tale om? Jeg kan oplyse her, at fortsættelsessygekassen „Fyn“, som tæller 38 000 medlemmer, i sidste regnskabsår havde siger og skriver to medlemmer, som havde opbrugt deres sygehjælp, fordi de var permanent syge; man skønnede, at de alligevel måtte hjælpes, og derfor lod man ikke begrænsningen træde i kraft. Et er, hvad der rent lovteknisk kan formuleres og står i gældende lov, noget andet er, hvad man i praksis møder ude omkring i forbindelse med fortsættelsessygekasserne, og jeg synes ikke, at man med rette kan sige, at de ikke har røgtet deres hverv på tilfredsstillende måde. Man kan ikke pege på en afgørende forskel mellem fortsættelsessygekasserne og B-afdelingerne med hensyn til deres stilling til optagelse af medlemmer.

Endelig vil jeg gøre nogle bemærkninger til den højtærede ministers udtalelser om venstres stilling i forhandlingerne om sygekasseloven gennem de seneste måneder. Ministeren gav udtryk for beklagelse over, at venstre ikke havde kunnet indtage en selvstændig holdning, men havde ladet sig lede af de konservative. Hvis ministeren erindrer, hvad jeg sagde på mit partis vegne ved første behandling, vil han vide, at det, der for os var det afgørende, var en stærkere udbygning af forsikringsprincippet, at der dernæst blev tilvejebragt muligheder for, at befolkningen selv betalte for de forbedringer, der blev tale om, og at man for det tredje bibeholdt den gode forsikringsform, som fortsættelsessygekasserne er. Vi gik med til at fjerne formuegrænsen vel vidende, at dette betød, at flere kom ind i A-afdelingerne, og i denne sammenhæng foreslog vi en mindre reduktion af det direkte statstilskud for at forhindre, at statens samlede ydelse blev væsentligt forhøjet på grund af den stærkere tilgang i A-afdelingerne.

Nu kan den højtærede minister jo have megen fornøjelse af at forsøge at spille venstre ud mod de konservative i denne sag, men hvis man gennemgår dens for-

[Peter Larsen.]

skellige faser, tror jeg, man vil have meget svært ved at konstatere, at vi har skiftet standpunkt.

Det ærede medlem hr. Mørk var så venlig ved anden behandling at sige, at vi havde været ude for en karruseltur, men det er jo ikke rigtigt. Det fremgår af de taler, jeg på mit partis vegne har holdt ved de tre behandlinger, at der netop er en lige linje i vore bestræbelser for at skabe et forsikringssystem, hvorved befolkningen vel kan få de samme ydelser, som det fereleggende lovforslag tilsigter, men på et lidt andet økonomisk grundlag, ud fra den liberale opfattelse, som vi forsøger at knæsette og lovfæste på de områder, hvor vi har mulighed for det.

Det ærede medlem fru Else Zeuthen havde nogle kritiske bemærkninger til den tale, jeg holdt, og gav udtryk for, at venstre sammen med de konservative reelt ikke havde vist forhandlingsvilje, at vi end ikke havde vist forhandlingsvilje vedrørende bortfald af de 2 mill. kr. til speciallægeordningen. Jeg mener da ellers at erindre, at jeg for få timer siden sagde, at vi kunne stemme for det, og at vi i sidste udvalgs møde spurgte, om der ikke var mulighed for forhandling på andre områder. Jeg vil gerne sige — det skal også være et delvis svar til det ærede medlem hr. Baunsgaard — at det, der for os har været det springende punkt i hele debatten, er bibeholdelsen af fortsættelseskasserne på en sådan måde, at de blev principielt ligestillet med B-afdelingerne. Denne ligestilling er ikke nået, vi har stadig, som jeg gav udtryk for i mit første indlæg, forskelle vedrørende medicinhjælpen, vedrørende sygehustaksterne og vedrørende sygelønsordningen. Det er dette rent principielle, som er afgørende for venstre i denne sag, og alene af den grund kan vi ikke stemme for lovforslaget.

Dernæst gjorde det ærede medlem fru Else Zeuthen gældende, at oppositionen først havde forelagt sine ændringsforslag i et pressemøde, og at udvalget end ikke havde fået dem til behandling i det følgende udvalgs møde. For historiens skyld tror jeg det vil være rigtigt at nævne, at vi samme eftermiddag, vi havde givet pressen den skitse, som dækkede de hoved-

synspunkter, vi havde udarbejdet i de nogle og fyrrer ændringsforslag, gav formanden for udvalget ... (*Edel Saunte*: Det passer ikke!) ... et fuldstændigt eksemplar. Vi afleverede det til folketingssekretariatet, hvorfra det tilflød formanden, og vi kan ikke påtage os ansvaret for, hvornår udvalgsformanden tilsender de enkelte udvalgsmedlemmer eksemplarer af ændringsforslaget. Jeg har måttet sige dette, fordi det ærede medlem fru Else Zeuthen lagde det op på den måde, at vi med den optræden, vi havde udvist, skulle have demonstreret, at vi ikke havde forhandlingsvilje. Derfor må kendsgerningerne frem, og de taler deres tydelige sprog i denne sag.

Det ærede medlem fru Else Zeuthen gav udtryk for, at fortsættelseskasserne nu var tilfredse. Jeg ville i og for sig gerne vide, på hvilket tidspunkt og under hvilken form denne tilfredshed er kommet til udtryk fra fortsættelsessygekassernes side. For ikke mange dage siden har jeg personlig fået nogle henvendelser fra fortsættelsessygekasserne, der er udtryk for det modsatte, og derfor ville jeg som sagt gerne have at vide — det ærede medlem hr. Baunsgaard var også inde på det — hvori denne tilfredshed består.

Endelig til det ærede medlem hr. Baunsgaard, som fortalte om motiverne til, at han nu kunne stemme for lovforslaget, idet han gav udtryk for, at man nu var nået til det, han kaldte en principiel ligestilling: ja, det sete afhænger jo af øjnene, der ser det. Jeg kan i hvert fald ikke finde denne principielle ligestilling, tværtimod er der jo på væsentlige områder stadig en forskelsbehandling.

Og når det ærede medlem dernæst siger, at for oppositionen var det ganske enkelt spørgsmålet om et enten-eller, et alt eller intet, er det at stille det lidt for stærkt op. Oppositionen havde formuleret sine ændringsforslag ud fra sin principielle opfattelse, og jeg havde på grundlag af de udtalelser, som det ærede medlem fremsatte ved anden behandling, og på grundlag af en vis føling med kræfter inden for det radikale parti den opfattelse, at denne principielle enighed på disse væsentlige områder — altså enighed om ydelserne fra sygekassen, enighed om fortsættelseskassernes status —

[Peter Larsen.]

kunne medføre, at vi på disse principielle områder kunne finde hinanden. Og jeg vil da gerne sige, at der ikke fra vor side har været nogen modstand med hensyn til at optage en forhandling om disse ting, men i det sidste udvalgsmøde erklærede man kort og godt, at man ville ikke gå længere.

Endelig sluttede det ærede medlem hr. Baunsgaard med nogle bemærkninger om, at når nu debatten var ovre og sindene faldet til ro, ville der stå det tilbage, at oppositionen ville intet: vi ville blot skære ned. Det er jo meget almindeligt, at man overser det rent principielle grundlag, som vore ændringsforslag er bygget på, kun lægger mærke til enkelte tal i ændringsforslagene. Men det er ikke tilstrækkeligt til at tegne et billede. Vi har gentagne gange givet udtryk for vort hovedsynspunkt, gentagne gange givet udtryk for vor principielle opfattelse og har forsøgt at skitsere disse synspunkter i ændringsforslag, således at man også kunne vurdere den økonomiske virkning af dem.

Man kan være uenig i disse økonomiske konklusioner, men man kan ikke af den grund med føje antaste os for at foretage rent partitaktiske manøvrer, for det forekommer da i hvert fald os, at når vi begrunder vore principielle synspunkter i denne sag og ledsager dem af fuldt beretigede ændringsforslag, har man i hvert fald muligheden for at tegne et billede og sætte sig ind i, hvad det er, det drejer sig om. Det har været hensigten for venstres vedkommende hele vejen igennem at lægge tingene frem, således at ingen kunne være i tvivl om, hvor venstre stod i denne sag.

Ninn-Hansen: Den højtærede statsminister anmodede venstres ordfører, det ærede medlem hr. Peter Larsen, og mig om nærmere at komme ind på, hvad det egentlig var, der bevirkede, at vi inden for de to partier ville anvende grundlovens § 73, stk. 2.

Jeg mener, at jeg i mit første indlæg angav, at det var bestemmelsen i lovforslagets § 65, stk. 3, nr. 3, det drejede sig om, men skal gerne gentage dette, og det er den eneste bestemmelse i lovforslaget, over for hvilken vi vil anvende grundlovens § 73, stk. 2.

Jeg gør i den forbindelse opmærksom på, at jeg af samme grund citerede professor

Alf Ross' bog, hvori han angav, at det var tilstrækkeligt med en enkelt bestemmelse i et lovforslag.

Den højtærede statsminister opfordrede mig til at læse den bestemmelse op, som vi ville påberåbe os. Jeg troede, det var bekendt, det er det i hvert fald for udvalgets medlemmer og for socialministeren gennem den henvendelse, vi har foretaget, men jeg skal gerne følge den højtærede statsministers opfordring. Det, vi hæfter os ved, er udtrykkene:

„... skal den foreningen tilhørende formue ... enten overføres med forholdsmæssige andele til de anerkendte sygekasser, til hvilke dens nydende medlemmer er overført ved ophøret eller i øvrigt er overført inden for de sidst forløbne 5 år, eller benyttes til et af socialministeren godkendt socialt formål“.

Jeg gør i denne forbindelse opmærksom på, at den begrænsning af fortsættelseskassernes dispositionsret, man her vil gennemføre, går ud på, at de skal gennemføre vedtægtsbestemmelser, hvorefter deres formuer enten skal gå til sygekasserne, der hidtil har været og også fremtidig vil være fortsættelseskassernes konkurrenter, eller — og det er den anden mulighed, der foreligger — at socialministeren kan tiltage sig retten til at bestemme, at midlerne skal gå til et andet socialt formål. (*Justitsministeren* [Hans Hækkerup]: Det står der ikke!). (*Statsministeren* [Kampmann]: Det er ikke korrekt!). Et af socialministeren godkendt formål. Det er socialministeren — det skulle ligge i mine ord — altså lederen af administrationen, der skal afgøre, hvorvidt det formål, hvortil man ønsker pengene skal gå, kan godkendes. (*Økonomiministeren* [Bertel Dahlgaard]: Det er jo ikke det samme!).

Formanden: Jeg henstiller, at taleren ikke afbrydes.

Ninn-Hansen: Jeg gør den højtærede økonomiminister opmærksom på, at jeg fulgte statsministerens anmodning om at oplæse den bestemmelse, jeg hæfter mig ved, og hvis der ikke skulle være fuldstændig korrespondance mellem den oplæsning, dette citat og de bemærkninger, der er fremsat bagefter, beklager jeg det, men jeg tror, der på dette tidspunkt er fuldstændig over-

[Minn-Hansen.]

ensstemmelse med hensyn til, hvad det er, vi hæfter os ved i denne forbindelse.

Den højtærede statsminister anmodede yderligere om at få at vide, hvad det var, vi ville foreslå i stedet for. Den højtærede statsminister erkendte jo, at man i tidligere tilfælde — hvor der ikke havde været tvivl, som der er nu, om, hvorvidt der forelå ekspropriation, det var anerkendt fra alle sider — var nået til enighed om at trække de bestemmelser tilbage, der kunne påberåbes med hensyn til anvendelsen af grundlovens § 73, stk. 2. Jeg tillader mig i den forbindelse at gøre statsministeren opmærksom på det ændringsforslag, nr. 89, som venstre og det konservative folkeparti stillede til anden behandling, og som lød således:

„Der skal i enhver statskontrolleret sygeforenings vedtægt findes bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med den foreningen tilhørende formue, når foreningen ophører eller statskontrollen efter § 48 bortfalder.“

Såfremt regeringen i dag gennemfører en tilsvarende bestemmelse — der altså måtte gå ud på følgende: „Der skal i enhver sygeforenings vedtægt findes bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes med den foreningen tilhørende formue, når foreningen ophører“, for at passe ind i systemet skulle den lyde således — såfremt regeringspartierne altså gennemfører en sådan bestemmelse, vil vi ikke påberåbe os grundlovens § 73, stk. 2. Det er hermed videregivet til den højtærede statsministers orientering.

Jeg skal i øvrigt ikke gå nærmere ind på vor anmodning, der jo, som jeg gjorde opmærksom på, ikke forudsætter en forudgående debat i det høje ting. Vi har ønsket gennem en undersøgelse ved det juridiske fakultet at få at vide, hvorvidt det, vi er i tvivl om — og ikke klart påberåber os — må være ekspropriation. Da vi mener, at der foreligger en fremgangsmåde, der kan betegnes som ekspropriation, finder vi, at vi med rette kan indgive anmodning om en sådan undersøgelse til den højtærede statsminister, såfremt den højtærede statsminister ikke foranlediger lovforslaget ændret i overensstemmelse med det, jeg nu har sagt.

Jeg skal ikke gøre mange yderligere bemærkninger i anledning af det, der hidtil er sagt under debatten. Den højtærede statsminister gik jo ikke ind på selve lovforslaget i øvrigt.

Jeg vil blot, når man diskuterer spørgsmålet forhandlingsvilje, gøre den højtærede statsminister opmærksom på, at oppositionen i denne sag har stillet 40 ændringsforslag, som den har fået stemt ned; man har altså angivet, hvad man ønskede i denne sag. Over for den højtærede socialminister vil jeg tilføje, at de to oppositionspartier under hele sagens gang har været forhandlingsvenlige. Også efter at oppositionen havde fået stemt de 40 ændringsforslag ned, har man været parat til at forhandle om de spørgsmål, der angår forskellene mellem fortsættelseskasserne og B-afdelingerne.

Jeg havde ikke ventet, at det i særlig grad skulle være det ærede medlem hr. Baunsgaard, som der var grund til at diskutere med ved denne lejlighed. Det kunne aldrig falde mig ind at blande mig i, hvordan det ærede medlem hr. Baunsgaard vil stemme ved denne lejlighed. Jeg hæftede mig ved det ærede medlems egne udtalelser ved anden behandling, hvor det ærede medlem sagde — det står sp. 5751 —:

„Skulle det være muligt mellem anden og tredje behandling at få ændret dette forhold, sådan at der bliver absolut ligestilling for dem, der ligger over sygekassegrænsen og ønsker at blive i fortsættelseskassen, og dem, der kommer i B-afdelingen, ja, da vil såvel det ærede medlem hr. Slipsager som jeg med glæde medvirke til den endelige gennemførelse af dette lovforslag.“

Jeg beklager, at jeg overså nuancen i det ærede medlem hr. Baunsgaards bemærkninger, udtrykket „med glæde“. Nu forstår jeg, at det ærede medlem alligevel vil stemme for lovforslaget, men altså uden glæde, for det ærede medlem har jo ikke opnået det, det ærede medlem dengang stillede krav om, nemlig absolut ligestilling mellem fortsættelseskasserne og B-afdelingerne. Så er der vel i og for sig ikke så megen anledning til at diskutere det mere.

Når det ærede medlem hr. Baunsgaard i dag er ganske uden glæde, forstår jeg

[Ninn-Hansen.]

godt, at det ærede medlem ønsker at vende tilbage til den debat, vi havde ved anden behandling om vore ændringsforslag; men jeg må dog gøre det ærede medlem opmærksom på, at vore ændringsforslag ikke indeholdt noget om 3 kr. i kontrolafgift. Vi gjorde udtrykkelig opmærksom på, at kontrolafgiften skulle anvendes til nedsettelse af de mindstbemidlede kontingenter, således at de ville blive mindre, ikke alene end de bliver efter dette lovforslag, men også mindre end de er i dag. Disse bemærkninger burde det ærede medlem have taget med i betragtning, når han ønskede på ny at diskutere det, vi var inde på ved anden behandling.

Endelig skal jeg sige til det ærede medlem hr. Baunsgaard, der jo ikke har kunnet følge de sidste udvalgsforhandlinger, at det ærede medlem hr. Peter Larsens og min fremstilling er rigtig. Vi har tilbudt forhandlinger også om de andre ting, der kunne bevirke den absolutte ligestilling, som så igen kunne have bevirket, at det ærede medlem i dag kunne have stemt som en glad mand.

Statsministeren (Kampmann): Jeg takker de ærede medlemmer hr. Peter Larsen og hr. Ninn-Hansen for besvarelsene, selv om de ikke var helt så fyldestgørende, som jeg kunne have ønsket.

Det ærede medlem hr. Peter Larsen sagde jo, at han havde fortsat tvivl, og at det ikke havde været muligt, heller ikke i venstres gruppe, at få denne tvivl ryddet af vejen. Det ærede medlem hr. Lorentzen nærmer sig. Har det ærede medlem hr. Lorentzen ikke tænkt på at hjælpe det ærede medlem hr. Peter Larsen? Tror det ærede medlem, at her er tale om ekspropriation? Har den oplæsning af paragraffen, der nylig fandt sted her, overbevist det ærede medlem om, at der på nogen måde er tale om ekspropriation? Jeg synes, den argumentation, der var opstillet i skrivelsen af 5. maj, var ganske klar og tydelig; det var: som forudsætning for noget kræves der noget! Det er ganske almindeligt ved lovgivning. Det har intet som helst med ekspropriation at gøre, og det tror jeg også det ærede medlem hr.

Lorentzen og andre jurister inden for venstres gruppe ved.

Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen søgte heller ikke her at argumentere for, at der var tale om ekspropriation. Nej, det, det ærede medlem ville, var at anvende en bestemmelse i grundloven til at få ændret en almindelig bestemmelse i denne lov, og det var det, jeg tillod mig at betegne som misbrug af grundlovsbestemmelsen.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Hvem der misbruger grundlovens bestemmelse, vil jeg gerne have lov at vende tilbage til, når den højtærede statsminister gennem folketingets formand har modtaget vor anmodning om udsættelse af stadfæstelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til lov om den offentlige sygeforsikring

vedtoges med 83 stemmer mod 63.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring af lov om svangerskabshyggejne.

vedtoges enstemmigt med 146 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. og forslag til lov om særlig indkomstskat m. v. har afgivet tillægsbetænkning over sidstnævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 2. juni, kl. 9 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om fordeling af en fra Forbundsrepublikken Tyskland i henhold til overenskomst af 24. august 1959 modtaget ydelse.

[Formanden.]

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om oprettelse af „Danmarks teknisk-videnskabelige forskningsråd“ og „Statens teknisk-videnskabelige fond“.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om deling af Københavns stift og oprettelse af et nyt bispeembede.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1959 til 31. marts 1960.

Mødet hævet kl. 17³⁵.

III. møde.

Torsdag den 2. juni kl. 9.

Formanden: Fra 65 folketingsmedlemmer har jeg modtaget følgende:

„Undertegnede medlemmer af folketinget fremsætter herved i henhold til bestemmelsen i grundlovens § 73, stk. 2, krav om, at det af folketinget den 1. juni 1960 vedtagne forslag til lov om den offentlige sygeforsikring først indstilles til kgl. stadfæstelse, når nyvalg til folketinget har fundet sted, og forslaget på ny er vedtaget af det derefter sammentrædende folketing.“

Begæringen er underskrevet af 39 medlemmer af venstres folketingsgruppe og 26 medlemmer af det konservative folkepartis folketingsgruppe.

I overensstemmelse med forretningsordens § 15, stk. 5, vil begæringen blive tilstillet statsministeren.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om fordeling af en fra Forbundsrepublikken Tyskland i henhold til overenskomst af 24. august 1959 modtaget ydelse.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5925).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Victor Gram: Efter fornyet behandling af lovforslaget indstiller udvalget enstemmigt, at lovforslaget vedtages, som det foreligger efter afstemningen ved anden behandling.

Ragnhild Andersen: Den kommunistiske gruppe opfordrede ved anden behandling til, at udvalget tog spørgsmålet om de såkaldt asociale op til fornyet overvejelse, for at denne gruppe ikke skulle blive udelukket fra at få erstatning i henhold til denne lovgivning. Jeg har ikke hørt fra udvalget, om det har drøftet denne sag; det fremgår ikke af nogen betænkning, og det fremgik ikke af udvalgsformandens bemærkninger i dag. Jeg vil gerne høre, om man i udvalget har set på denne sag, og hvilken opfattelse man er kommet til. Vi mener fortsat ikke, det vil være rigtigt at udelukke den gruppe, man kalder de asociale, fra at få erstatning i henhold til loven, idet den behandling, de blev udsat for i tyske koncentrationslejre, var lige så uforskammet menneskefjendsk som den, andre blev udsat for. Der findes ikke grundlag for at påstå, at samtlige, der gik til de tyske lejre under betegnelsen asociale, har gjort sig skyldige i noget, som berettigede den tyske besættelsesmagt til at sende dem af sted. Vi er således ikke tilfredse med, at man ikke har fået denne gruppe med ind under lovgivningen.

Om lovforslaget som helhed vil jeg sige, at vi ikke kan anerkende, at Tyskland med det beløb, der her gives, har betalt erstatning til naziregimets forfulgte eller betalt